

DARBO SU JAUNIMU PLĖTROS MARIJAMPOLĖS SAVIVALDYBĖJE GALIMYBIŲ STUDIJA

2023

Tyrimo iniciatoriai:

Galimybių studiją atliko Mykolo Romerio universiteto Viešojo valdymo inovacijų laboratorijos tyrėjas Justinas Staliūnas Marijampolės savivaldybės administracijos užsakymu.

Galimybių studija yra dalis projekto „Marijampolė - Lietuvos jaunimo sostinė 2023“, kurį finansuoja Jaunimo reikalų agentūra ir Marijampolės savivaldybės administracija.

Turinys

Įvadas.....	3
1. Darbo su jaunimu plėtros prielaidos Marijampolės savivaldybėje.....	4
2. Darbo su jaunimu situacija Marijampolės savivaldybėje.....	6
3. Darbo su jaunimu paslaugų teikimo Marijampolės savivaldybėje apžvalga.....	14
3.1. Atvirasis darbas su jaunimu.....	16
3.2. Mobilusis darbas.....	18
3.3. Jaunimo informavimas ir konsultavimas.....	19
4. Darbo su jaunimu plėtros Marijampolės savivaldybėje tyrimas.....	21
4.1. Tyrimo metodologija.....	21
4.2. Tyrimo rezultatai.....	21
Išvados.....	30
Rekomendacijos.....	33
Literatūros sąrašas.....	36
Priedai.....	39

Įvadas

Darbas su jaunimu yra prioritetinė valstybės ir savivaldos sritis. Investicijos ir priimti sprendimai jaunam žmogui šiandien, kuria pridėtinę vertę tiek savivaldai, tiek valstybei ateityje. Nacionaliniais vertinimais Marijampolės savivaldybės darbo su jaunimu sritis vertinama gana palankiai, tačiau pastebimos sritys kurias reiktų tobulinti. Pastaraisiais po COVID-19 pandemijos metais, pasikeitė visuomenės bei jaunimo įpročiai ir poreikiai tad tikslinga įvertinti dabartinę situaciją, jaunimo poreikius ir remiantis naujais duomenimis rengti sprendimus gerinant darbo su jaunimu aplinką Marijampolės savivaldybėje.

Šio tyrimo tikslas – identifikuoti jaunimo situaciją Marijampolės savivaldybėje ir parengti rekomendacijas darbo su jaunimu sričiai vystyti. Siekiant tikslo buvo keliami uždaviniai:

1. Įvertinti darbo su jaunimu situaciją Marijampolės savivaldybėje bei darbo su jaunimu plėtros prielaidas joje.
2. Atlikti darbo su jaunimu paslaugų teikimo Marijampolės savivaldybėje apžvalgą.
3. Atskleisti Marijampolės savivaldybės bei jaunimo ir su jaunimu dirbančių atstovų požiūrį į esamą darbo su jaunimu situaciją bei iššūkius.
4. Remiantis atliktos analizės išvadomis, parengti rekomendacijas darbo su jaunimo plėtros galimybių Marijampolės savivaldybėje.

Tyrimo metu naudoti metodai: teisės aktų ir dokumentų analizė, pirminių ir antrinių kiekybinių bei kokybinių duomenų analizė, grupinės diskusijos (fokus grupės) apklausa. Tyrimas buvo atliekamas 2023 metais, Kovo – lapkričio mėnesiais.

1. Darbo su jaunimu plėtros prielaidos Marijampolės savivaldybėje

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau SADM) patvirtintame Nacionalinės jaunimo politikos 2023–2027 metų veiksmų plane (toliau Veiksmų planas) nurodoma, kad jaunimo politikos įgyvendinimas susiduria su tokiomis problemomis kaip:

1. mažas jaunimo susidomėjimas būsima profesija ar specialybe, nepakankamai užtikrinamas jaunų žmonių užimtumas ir kvalifikacijos tobulinimas;
2. nepakankamas jaunimo autonomiškumas ir apsirūpinimas būstu;
3. nepakankamas jaunimo kūrybiškumo ir verslumo skatinimas, lemiantis prastėjančią Lietuvos verslumo situaciją pasauliniame kontekste;
4. mažas jaunimo susidomėjimas visuomenine veikla, stagnuojantys pilietiškumo rodikliai;
5. neužtikrinama jaunimo fizinei ir psichikos sveikatai pakankamai palanki aplinka;
6. nepakankamai išplėtotą darbo su jaunimu sistema, neužtikrinta jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtra;
7. nepakankamas įrodymais ir bendradarbiavimu grįstos jaunimo politikos įgyvendinimas vietiniu ir nacionaliniu lygmenimis;
8. skirtinga savivaldybių pažanga įgyvendinant jaunimo politiką;
9. Lietuvos jaunimas globaliame pasaulyje ir jaunų žmonių santykis su Lietuva;
10. įvairių jaunimo grupių atskirtis dėl šių grupių ypatumų arba visuomenės nuostatų.

Veiksmų plane teigiama, jog nors Lietuvoje dirbančių su jaunimu organizacijų tinklas plečiasi, bet vis dar neatitinka jaunimo užimtumo poreikių bei būtina plėsti esamas, kurti naujas tam palankias erdves bei darbo su jaunimu formų įvairovę. Atitinkamai, tam turi būti užtikrinamos jaunimo darbuotojų darbo sąlygos ir kvalifikacijos tobulinimas, turi būti kuriama palanki jaunimui infrastruktūra bei būtina diegti inovatyvius modelius, didinančius paslaugų teikimo lankstumą ir efektyvumą.

LR Jaunimo politikos pagrindų įstatyme nurodoma, jog darbą su jaunimu atlieka jaunimo bei su jaunimu dirbančios organizacijos, vadovaudamosi darbo su jaunimu principais (atviro ir neformalaus bendravimo, savanoriško dalyvavimo, bendros veiklos, individualumo, mokymosi iš patirties, nukreipimo, saugios aplinkos). Darbo su jaunimu formos išskiriamos:

1. atvirasis darbas su jaunimu;
2. darbas su jaunimu gatvėje;
3. mobilusis darbas su jaunimu;
4. jaunimo praktinių įgūdžių ugdymas;
5. jaunimo informavimas ir konsultavimas;

6. kitos formos.

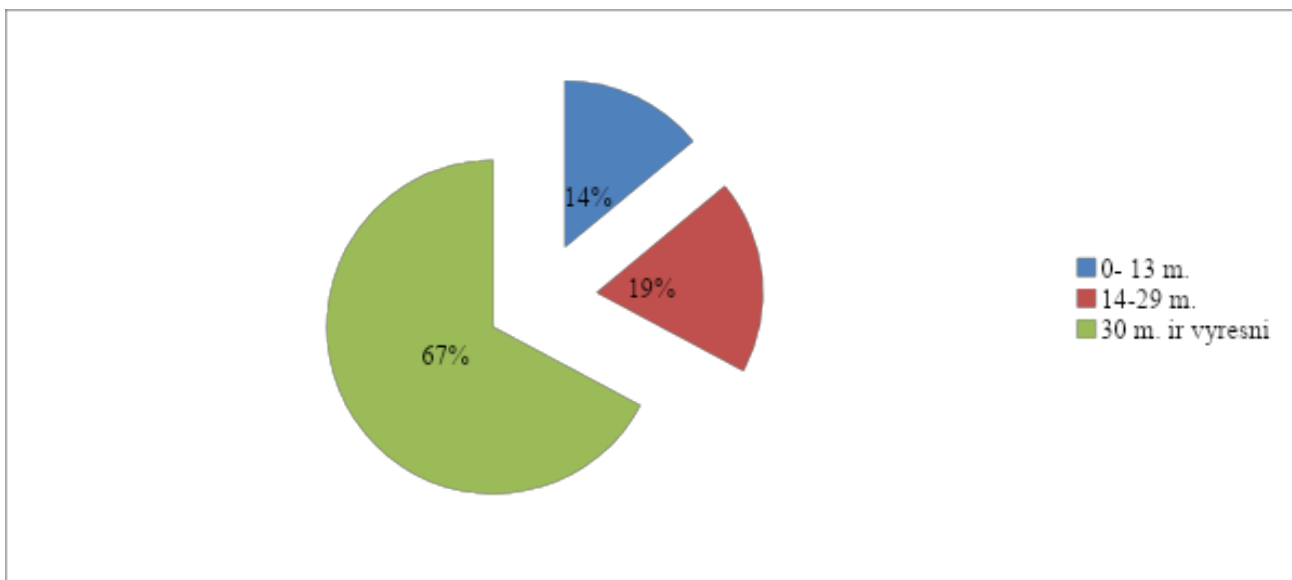
Šių, SADM išskiriamų probleminių sričių bei darbo su jaunimu formų įgyvendinimas Lietuvoje įprastai deleguojamas savivaldos lygmeniui, tačiau būtina paminėti, jog jis administruojamas Jaunimo reikalų agentūros (toliau JRA), teikiant metinės rekomenduojamos jaunimo politikos įgyvendinimo užduotis ir rezultatų vertinimo kriterijus (toliau Rekomendacijas), vykdant jų įgyvendinimo stebėseną, teikiant konsultacinę bei metodinę pagalbą savivaldybių atstovams bei jaunimo ir (ar) su jaunimu dirbančioms organizacijoms bei prisidedant prie darbo su jaunimo veiklų finansavimo.

Siekiant užtikrinti nuoseklų jaunimo politikos įgyvendinimą bei teikti jaunimo poreikius atitinkančias paslaugas, Marijampolės savivaldybės taryba 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. 1-335 patvirtino Marijampolės savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo 2023-2026 metų programą (toliau Marijampolės JP programą). Joje numatyti jaunimo politikos tikslai (sudaryti sąlygas jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos plėtrai; sudaryti galimybę jaunimui dalyvauti sprendimų priėmime, skatinti institucijų ir jaunimo bendradarbiavimą, skatinti jaunimo iniciatyvas ir dalyvavimą savanoriškoje veikloje; plėsti darbo su jaunimu formas, sudaryti prasmingo jaunų žmonių užimtumo ir savirealizacijos galimybes, ugdyti jaunimo sveiko gyvenimo įpročius; skatinti jaunimui palankias sąlygas gyventi ir dirbti Marijampolės savivaldybėje, užtikrinti jaunimo informavimo ir konsultavimą, sudaryti sąlygas jauniems žmonėms dalyvauti tarptautiniuose projektuose) atliepia nacionaliniu lygmeniu išskiriamas problemines sritis, tačiau reikalinga detalesnė analizė, su kokiais iššūkiais susiduriama įgyvendinant strateginius tikslus bei kokios galimos tolimesnės perspektyvos.

Atsižvelgiant į Veiksmų plane pateiktus jaunimo politikos įgyvendinimo Lietuvoje iššūkius, tolimesnė jaunimo ir jaunimo politikos įgyvendinimo situacijos analizė Marijampolės sav. bus atliekama remiantis jaunimo demografiniais ir kitais rodikliais, siekiant įvertinti šios savivaldybės specifiką nacionaliniame kontekste, o darbo su jaunimu situacija Marijampolėje analizuojama remiantis Rekomendacijomis ir jų įgyvendinimu, savivaldybės strateginiais veiklos planais bei kitais dokumentais ir ankstesniais tyrimais. Siekiant papildyti šiuos duomenis, paaiškinti esamos situacijos priežastis ir atskleisti Marijampolės savivaldybės bei jaunimo ir su jaunimu dirbančių atstovų požiūrį į reikalingus pokyčius savivaldybėje, teisės aktų, dokumentų bei kiekybinių duomenų analizė bus papildoma grupinių diskusijų (fokus grupių) apklausos metu surinkta informacija.

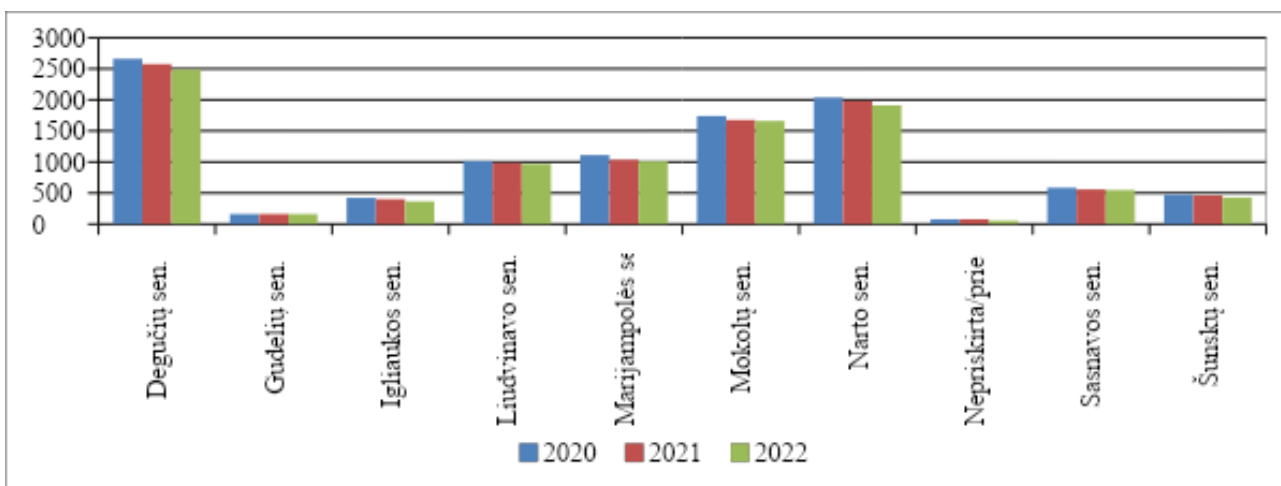
2. Darbo su jaunimu situacija Marijampolės savivaldybėje

Marijampolės sav. jaunimas sudaro 19 proc. visų savivaldybės gyventojų (1 pav.) ir, nors per pastaruosius metus kaip ir visoje Lietuvoje, buvo pastebimos jaunų asmenų skaičiaus mažėjimo tendencijos (Marijampolėje sumažėjo nuo 10290 jaunuolių 2020 m. iki 9085 jaunuolių 2023 m.), tačiau jų pasiskirstymas pagal amžių ir (ar) gyvenamąją vietovę ženkliai nesikeitė (2 pav.).

1 pav. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje pagal amžių Marijampolės savivaldybėje 2023 m.

Šaltinis: sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

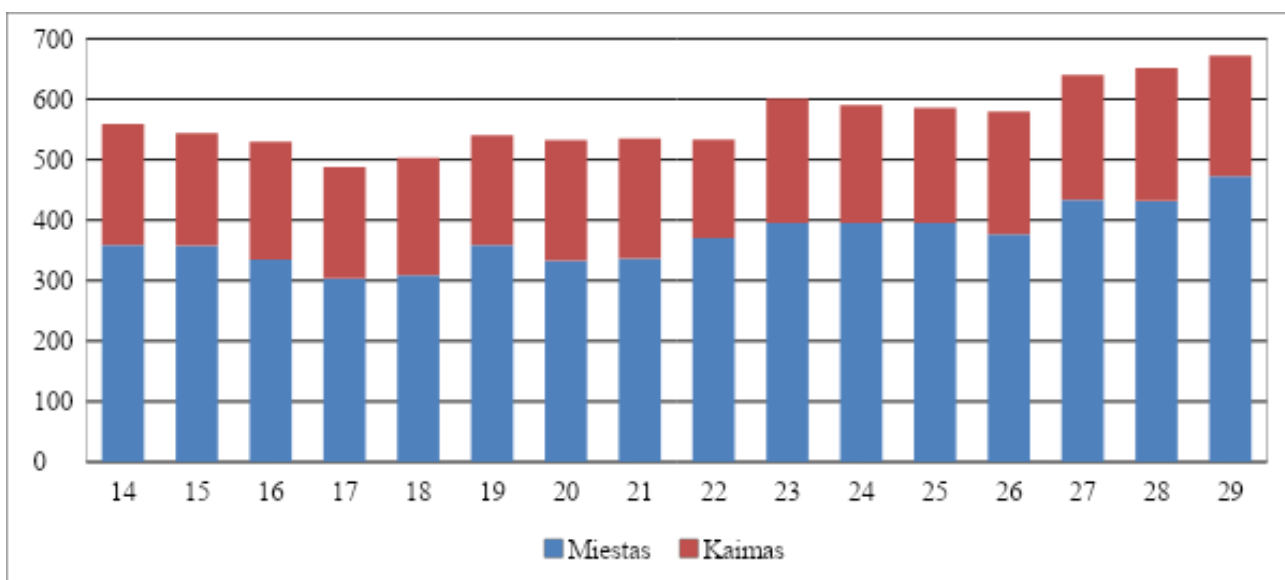

2 pav. Jaunimo pasiskirstymas pagal seniūnijas 2020-2022 m.

Šaltinis: Marijampolės savivaldybės administracija

Jaunimas pagal amžiaus grupes pasiskirstęs ganėtinai tolygiai (3 pav.) ir mokyklinio amžiaus jaunimas (iki 18 m.) sudaro 28 proc. jaunuolių, 19-24 m. jaunimas sudaro 36 proc., o 25 m. ir

vyresnis jaunimas sudaro 35 proc. visų jaunuolių. Taip pat pastebėtina jog Valstybės duomenų agentūros 2023 m. duomenimis, apie 1/3 visų Marijampolės sav. jaunuolių gyvena kaimiškose vietovėse: 36,55 proc. 14-18 m. jaunuolių; 34,28 proc. 19-24 m. jaunuolių; 32,56 proc 25-29 m. jaunuolių.

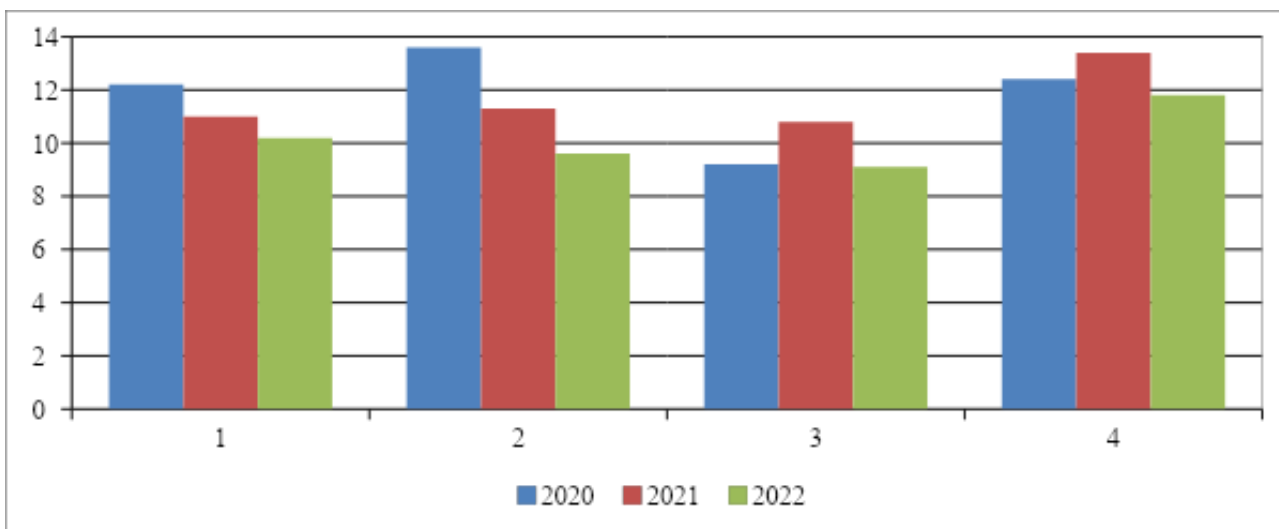

3 pav. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje pagal amžių ir gyvenamąją vietą Marijampolės savivaldybėje 2023 m.

Šaltinis: sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

Marijampolės JP programoje nurodyta, jog 2022 m. savivaldybėje veikė apie 180 nevyriausybinų organizacijų. Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos: 36 sportinės, 17 kultūrinės, 15 socialinės veiklos, 2 politinės veiklos, 2 jaunimui atstovaujantys, 9 mokinių savivaldos, o organizacijų veikloje dalyvauja 9 procentai jaunimo.

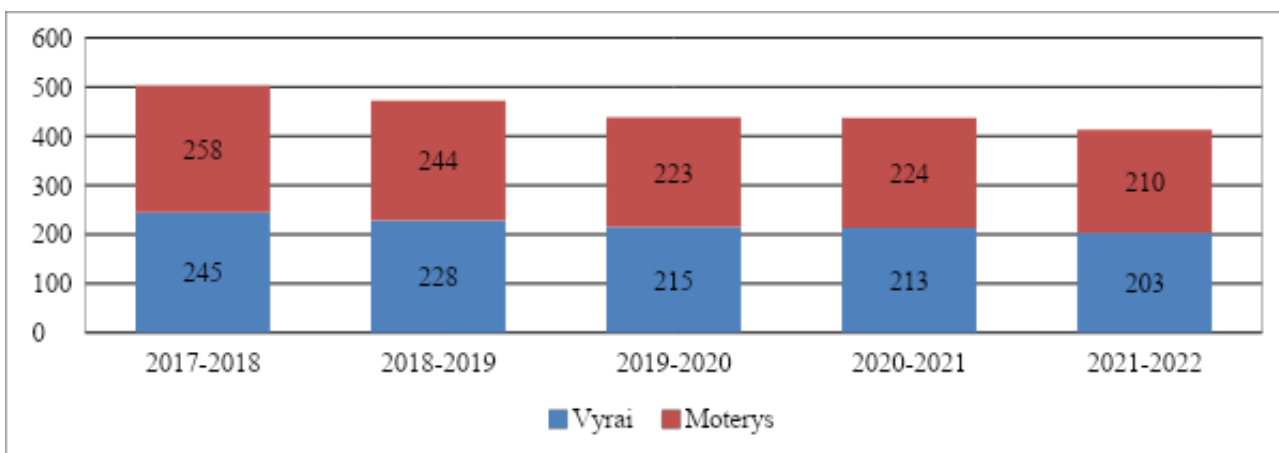
Analizuojant jaunimo situaciją bei jiems teikiamų paslaugų poreikį savivaldybėje, svarbu identifikuoti jaunimo (ne)aktyvumą dalyvaujant skirtingose ir juos nukreiptose veiklose. Nors susiduriama su nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (NEET) duomenų rinkimo iššūkiu, vis dėl to bendra nacionalinio lygmens statistika (4 pav.) atskleidžia, kad nors visose amžiaus grupėse NEET jaunimo sumažėjo, tačiau NEET jaunimo tarp 15-24 vyrų per šį laikotarpį sumažėjo 2 proc. punktais, o visoje 15-29 amžiaus grupėje net 4 proc. punktais, tačiau 15-24 moterų grupėje NEET jaunimo sumažėjo tik 0,1 proc. punktais, o visoje 15-29 amžiaus grupėje 0,6 proc. Tad galima teigti, jog šiuo išūkiu dažniausiai susiduria jauni vyrai iki 24 m. bei jaunos moterys nuo 25 m., bet taikomos priemonės (sudaromos sąlygos įsitraukti į veiklas) turi didesnę poveikį jauniems vyrams.

4 pav. Nedirbantis, nesimokantis ir mokymuose nedalyvaujantis jaunimas Lietuvoje, proc.

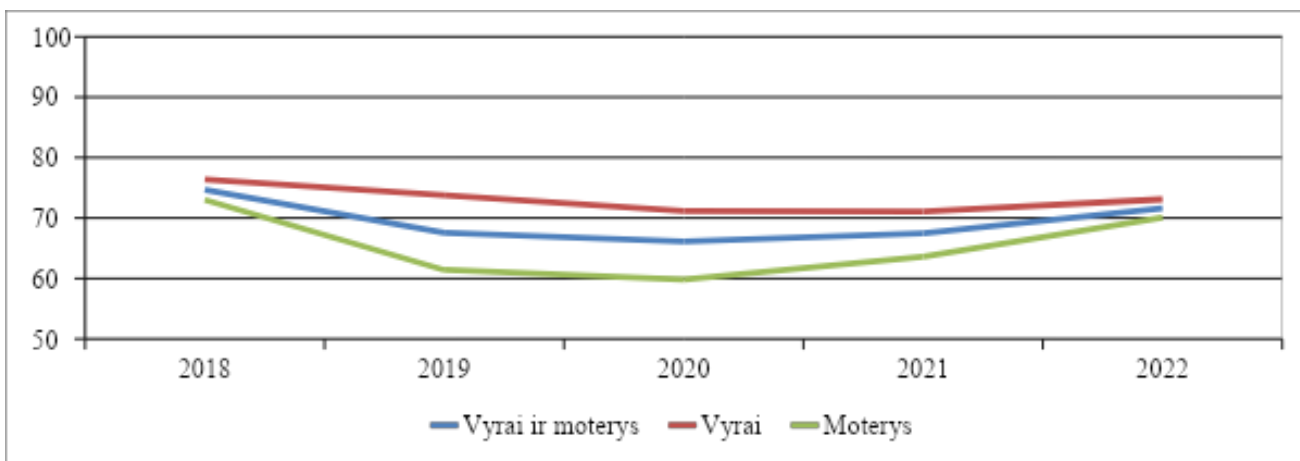
Šaltinis: sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

Analizuojant NEET situaciją Marijampolės sav. (5 pav.) taip pat matoma, kad šiek tiek didesnę mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje, dalį Marijampolėje sudaro moterys (apie 51 proc. kasmet) bei moterų užimtumas (6 pav.) labiau svyruoja, atsižvelgiant į ekonominius svyravimus, nei vyrų.

5 pav. Mokyklinio amžiaus vaikai Marijampolės sav., nesimokantys mokykloje

Šaltinis: sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

6 pav. 15-64 asmenų užimtumo lygis Marijampolės sav. pagal lytį
Šaltinis sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

Veiksmų plane nurodoma, jog registruotas jaunimo (iki 29 m.) nedarbas Lietuvoje 2023 m. sausio 1 d. siekė 7 proc. bei tam poveikį turi neįgyta arba įgyta nepakankama profesinė kvalifikacija, praktinės patirties stoka, įgytos kvalifikacijos neatitiktis darbo rinkos poreikiams, motyvacijos, socialinių kompetencijų bei darbo paieškos įgūdžių stoka, todėl analizuojant savivaldybėje jaunimui teikiamas paslaugas, būtina akcentuoti ir į jų profesinių, socialinių ir kitų savarankiškame gyvenime reikalingų įgūdžių ugdymą nukreiptų veiklų poreikį. Taip pat, Veiksmų plane akcentuojama, jog jaunimo, ypač pabaigusio mokyklą, dalyvaujančio verslumo skatinimo veiklose, skaičius nepakankamas ir šias veiklas įprastai įsitraukia aktyvus jaunimas, kuris dalyvauja jau ir kitose veiklose.

Viena iš tokių veiklos sričių – neformalusis vaikų ir suaugusiųjų švietimas. Marijampolės savivaldybės 2021 metų švietimo būklės ir pažangos ataskaitoje (2022) nurodoma, kad neformaliojo švietimo programose dalyvauja arba bendrojo ugdymo būrelius 2021-2022 m. lankė daugiau kaip 63 proc. mokinių (1 lent.), bet „nepaisant augimo, pagal neformaliame ugdyme dalyvaujančių moksleivių dalį savivaldybė yra viena iš atsiliekančių tiek regione, tiek ir šalyje – 2020–2021 metais Savivaldybėje ši dalis siekė 17,28 %“. Taip pat svarbu akcentuoti, kad Marijampolės JP programoje nurodoma, jog savivaldybėje neformalųjį ugdymą teikia Marijampolės sporto centras ir 2 neformaliojo ugdymo įstaigos (Marijampolės moksleivių kūrybos centras, Marijampolės savivaldybės meno mokykla) bei kiti ne savivaldybei priklausantys NVŠ tiekėjai. 2022 m. savivaldybėje paslaugas iš viso teikė 26 NVŠ tiekėjai, kurie vykdė 38 programas, tačiau svarbu paminėti, jog siūlomų programų jaunimui skaičius ženkliai sumažėjęs (2019 m. 29 NVŠ tiekėjai vykdė 54 programas, 2020 m. 26 NVŠ tiekėjai vykdė 57 programas; 2021 m. 33 NVŠ tiekėjai vykdė 65 programas).

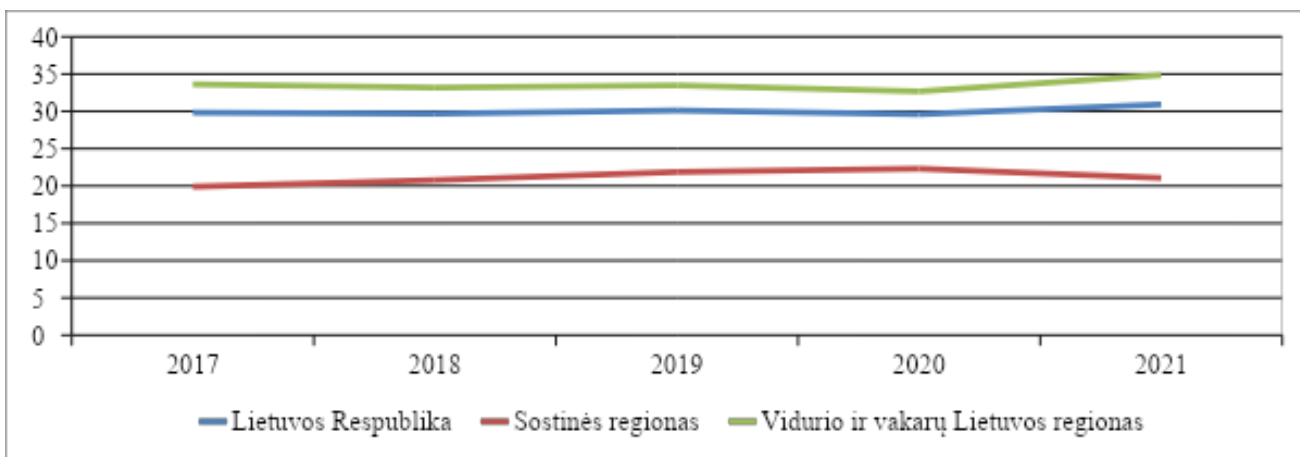
1 lentelė. Neformaliojo vaikų švietimo apimtys 2021-2022 m. Marijampolėje

	Dalis nuo visų mokinių, proc.
Dalyvauja NVŠ programose, kurių NVŠ Finansavimo pobūdis – NVŠ tikslinis finansavimas	27,31
Dalyvauja NVŠ programose, kurių NVŠ Finansavimo pobūdis – išskyrus NVŠ tikslinį finansavimą	11,57
Dalyvauja FŠPU programose	6,10
Lanko BUM būrelius	43,62
Dalyvauja NVŠ programose arba lanko BUM būrelius	63,08

Šaltinis: Marijampolės savivaldybės administracija (2022)

Šioje pažangos ataskaitoje taip pat nurodoma, jog neformaliojo suaugusiųjų švietimo renginiuose dalyvavusių asmenų dalis nuo visų suaugusių asmenų 2021 metais pasiekė 19,5 %, bet pastebėtina, jog didelė dalis jų nukreipta į tam tikroje srityje dirbančių asmenų profesinių gebėjimų tobulinimą (pvz. didelis dėmesys savivaldybėje šiame kontekste skiriamas esamų pedagogų kvalifikacijos tobulinimui, metodinės veiklos renginiais), o ne platesnei visuomenei, todėl diskutuotina įvairesnių neformaliojo švietimo veiklų, skirtų vyresniam nei 18 m. jaunimui savivaldybėje plėtra.

Analizuojant jaunimo situaciją, paminėtini ir kiti ekonominiai, socialiniai bei sveikatos iššūkiai, su kuriais susiduria (gali susidurti) jaunimas. Pirmiausia, akcentuotina, jog skurdo rizikos lygis iki socialinių išmokų (išskyrus pensijas) augo visoje Lietuvoje, ir būtent Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas yra tas, kuriame šis augimas ryškiausias (7 pav.). Nors remiantis Valstybės duomenų agentūros (2023) duomenimis jaunimo skurdo rizikos lygis Lietuvoje yra didesnis 16-29 m. amžiaus vyrų grupėje (2021 m. 17,8 proc., kai Lietuvos vidurkis 17,3 proc.), vis dėl to, skurdo rizikos lygis iki socialinių išmokų šioje amžiaus grupėje ženkliai didesnis tarp moterų (2021 m. duomenimis vyrų skurdo rizikos lygis 27,8 proc., moterų 30,4 proc.).

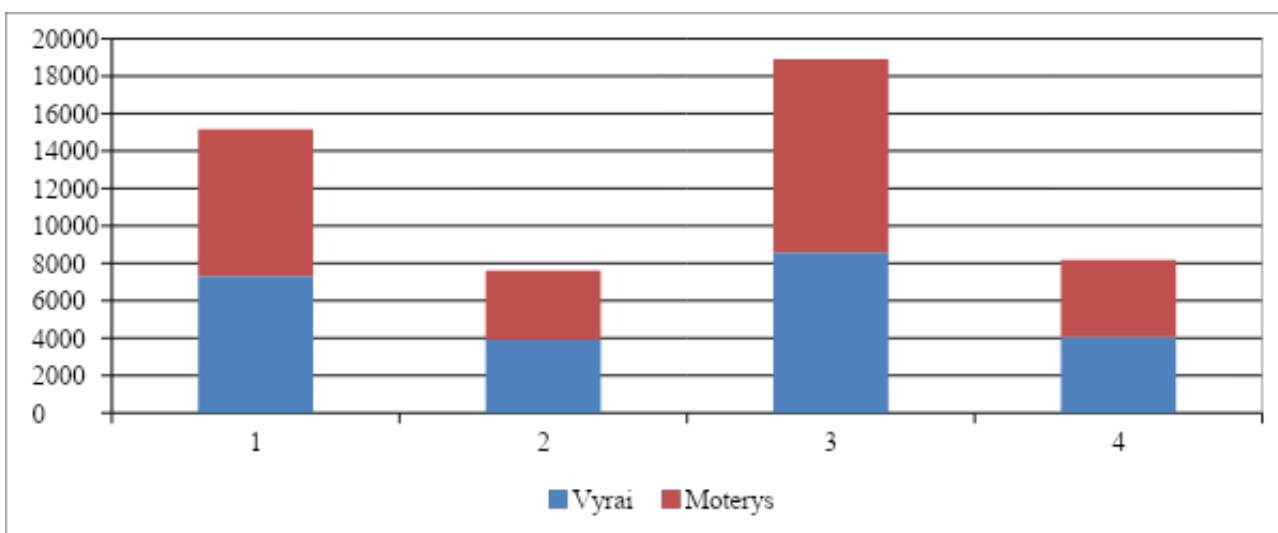
7 pav. Skurdo rizikos lygis iki socialinių išmokų

Šaltinis sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

Kitas svarbus aspektas - nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų skaičius, kuris remiantis Valstybės duomenų agentūros (2023) duomenimis Marijampolės sav. per pastaruosius penkerius metus sumažėjo juo 43 iki 17, kaip atitinkami sumažėjo ir vaikų pristatytų į policijos įstaigas skaičius nuo 3205 iki 354, tačiau pastebėtina, kad pastaruoju atveju 2018-2022 m. nepilnamečiai vyrai sudarė net 75-82 proc. pristatytų į policijos įstaigas vaikų.

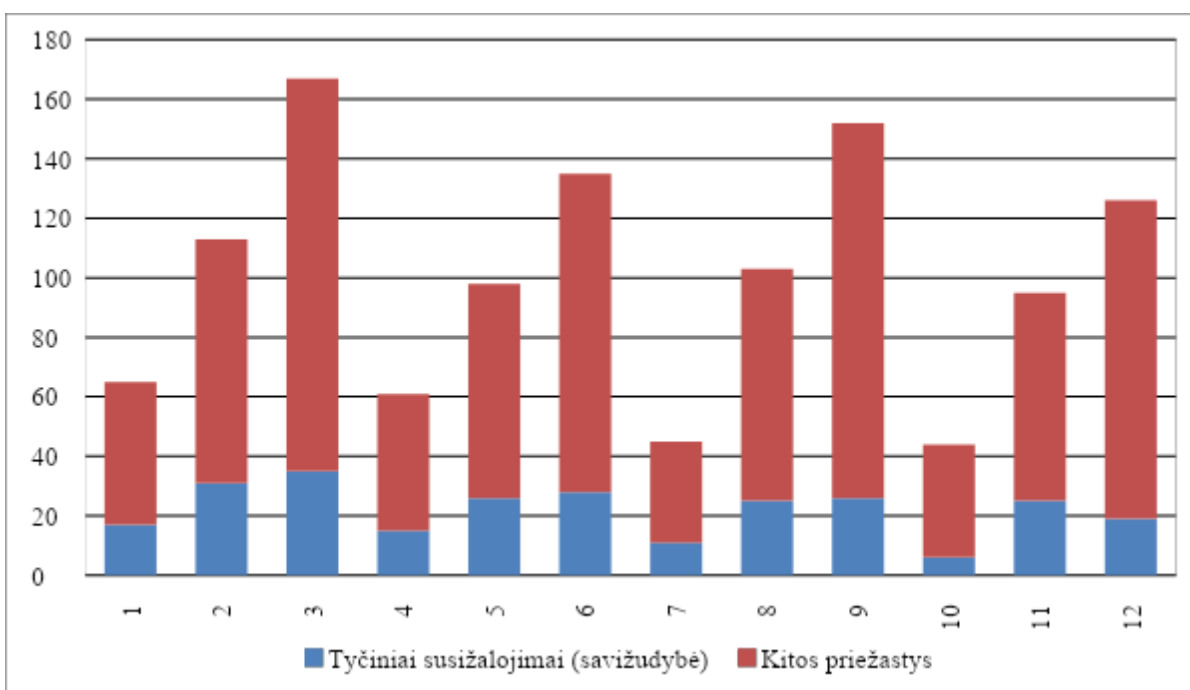
Veiksmų plane nurodoma, jog Lietuvoje neužtikrinama jaunimo fizinei ir psichikos sveikatai pakankamai palanki aplinka. Akcentuojama, jog jaunimas patiria daug skirtingų emocijų, psichologinių bei socialinių problemų, jaunimo jaučia įtampą, spaudimą mokykloje ir tik 24 proc. merginų ir 44 proc. vaikų savo sveikatą vertina labai gerai.

Analizuojant jaunimo sveikatos rodiklius, išskirtina, jog Valstybės duomenų agentūros duomenimis (2023) sergančių 14–29 metų amžiaus asmenų skaičius buvo 962 797 (kai 2019 m. siekė tik 822 220 sergantys jauni asmenys), iš kurių 56,8 proc. buvo moterų. Dažniausios 2015-2019 m. buvo kvėpavimo sistemos ligos (17,7 proc.), virškinimo sistemos ligos (13, 7proc.) bei sužalojimai, apsinuodijimai ir tam tikri išorinių poveikių padariniai (7,9 proc.). Nustatyti psichikos ir elgesio sutrikimai 2022 m. sudarė 2,8 proc. nuo visų diagnozuotų ligų. Jų pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes pateiktas 8 pav., iš kurio matoma, jog šių sutrikimų per pastaruosius metus skaičius didėja (2020 m. buvo 22 765 sergantys jauni asmenys, o 2022 m. 27 098) ir įprastai jie diagnozuojami 14-24 m. amžiaus jaunimui.

8 pav. Sergančių psichikos ir elgesio sutrikimais 14–29 metų amžiaus asmenų skaičius Lietuvoje
Šaltinis sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

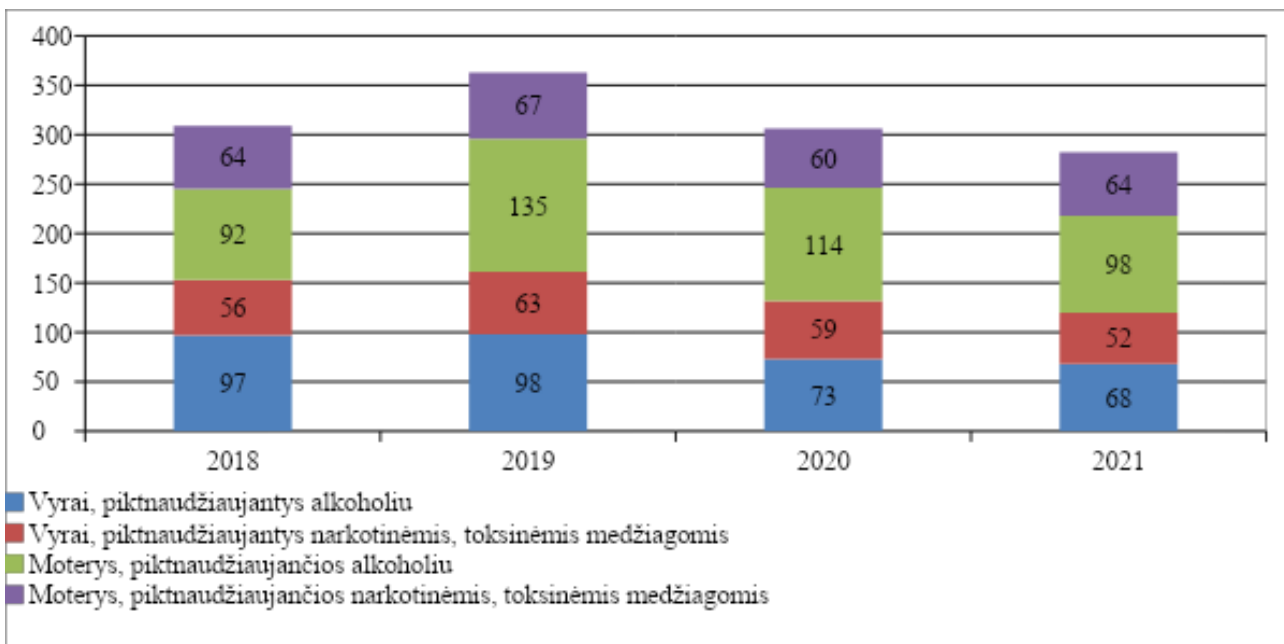
Taip pat svarbu, jog remiantis atlikto Aukštųjų mokyklų studentų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo ir prevencijos tyrimo rezultatais (Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės Departamentas, 2020), net 28,1 proc. studentų yra galvoję apie savižudybę ir Lietuvoje tyčiniai susižalojimai (savižudybės) 2022 m. sudarė 18,9 proc. nuo visų jaunimo mirties priežasčių (9 pav.).

9 pav. Mirusiųjų skaičius pagal mirties priežastis (15-29 m.)
Šaltinis sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

Tarp vaikų, užregistruotų piktnaudžiaujančių alkoholiu, narkotinėmis ir toksinėmis medžiagomis, moterys vidutiniškai sudaro apie 55 proc. visų atvejų ir, lyginant 2018 ir 2021 m.,

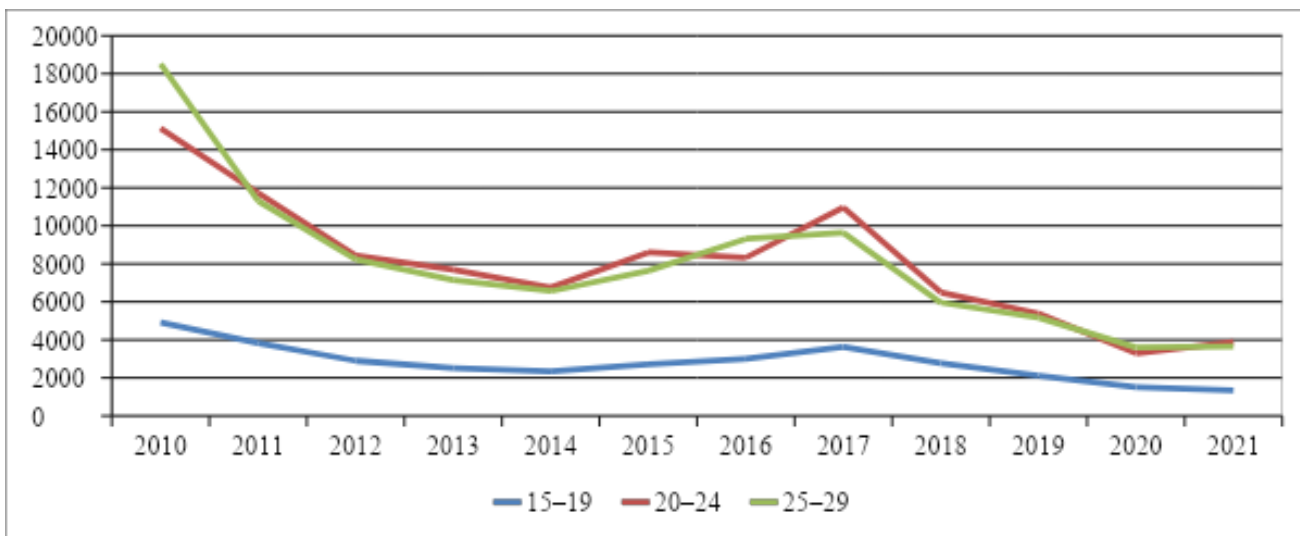
nors vyrų piktnaudžiavimo alkoholiu atvejų sumažėjo beveik 1/3, kiti rodikliai keitėsi neženkiai arba net didėjo (10 pav).

10 pav. Vaikai, užregistruoti piktnaudžiaujantys alkoholiu, narkotinėmis, toksinėmis medžiagomis

Šaltinis: sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

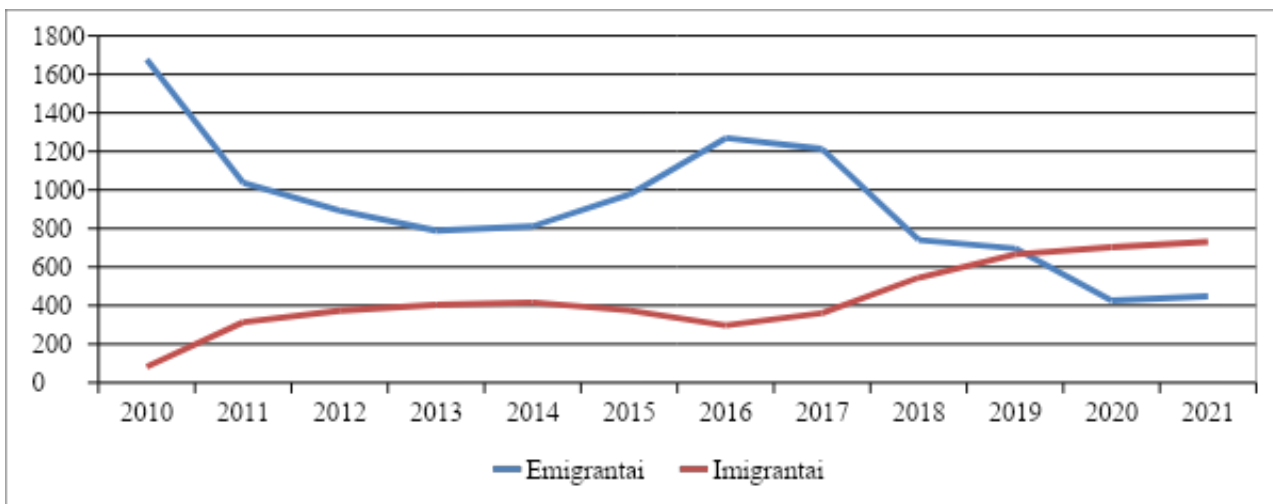
Dar vienas aktualus aspektas – jaunimo migracija. Analizuojant migracijos nacionaliniu lygmeniu rodiklius matoma, jog emigravusio jaunimo skaičius visose amžiaus grupėse mažėja ir yra mažiausias per pastarąjį dešimtmetį (11 pav.) bei Marijampolės sav. taip pat emigracija sumažėjo net 3,7 karto (12 pav.), tačiau aktualu paminėti, kad auganti imigracija taip pat daro poveikį.

11 pav. Emigravusio jaunimo skaičiaus pokyčiai Lietuvoje, pagal amžiaus grupes

Šaltinis: sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

Į Marijampolės savivaldybę 2019-2022 m. kasmet vidutiniškai atvyko po 700 asmenų iš skirtingų šalių ir nors jie sudaro nedidelę dalį visų savivaldybės gyventojų (apie x proc.), Veiksmų plane nurodoma, jog šie jaunuoliai susiduria su iššūkiais kasdienėse veiklose ir „svarbu šių socialinių grupių atstovams skirti daugiau dėmesio ne tik bendrojo ugdymo ir aukštojo mokslo sistemoje, bet ir plėtoti vaikų neformaliojo švietimo, suaugusiųjų švietimo programas, skirtas šių grupių jaunimo spartesnei integracijai į švietimo sistemą, darbo rinką ir visuomenę“, tad analizuojant darbo su jaunimu paslaugų teikimą į šį aspektą taip pat turi būti atkreipiamas dėmesys.

12 pav. Emigracijos ir imigracijos tendencijos Marijampolės savivaldybėje
Šaltinis: sudaryta remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023

Apibendrinant analizuotus duomenis, galima teigti, jog Marijampolės savivaldybe jaunimo charakteristikos panašios kaip ir kitose Lietuvos savivaldybėse, tačiau detaliau analizuojant darbo su jaunimu ir visos jaunimo politikos plėtros prielaidas savivaldybėje reikėtų akcentuoti paslaugų prieinamumą mieste ir nutolusiose seniūnijose gyvenantiems jauniems asmenims, skirtingo amžiaus jaunimui siūlomą darbo su jaunimu ir kitų užimtumo veiklų spektrą bei informavimo apie esamas paslaugas kanalus.

3. Darbo su jaunimu paslaugų teikimo Marijampolės savivaldybėje apžvalga

Nuo 2018 m. Jaunimo reikalų agentūra prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau - JRA) vykdo JP vertinimą, vadovaujantis Jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimo metodika (toliau – Metodika), pagal kurią darbas su jaunimu vertinamas pagal savivaldybėje veikiančių AJC ir AJE skaičių, mobilių darbo su jaunimu komandų skaičių, finansavimą skirtą šiom darbo su jaunimu formom vykdyti ir plėtoti, jaunimo darbuotojų etatų (finansuojamu iš savivaldybės

biudžeto) skaičių; paslaugų padengiamumą ir prieinamumą jaunimui, kokybės užtikrinimą ir t.t. Remiantis šių vertinimų duomenis galima teigti, jog Marijampolės savivaldybės darbo su jaunimu srities rezultatai nėra tolygiai gerėjantys (2 lent.)

2 lent. Darbo su jaunimu vertinimas Marijampolės sav. pagal Metodiką

Metai	Atvirasis darbas	Mobilusis darbas	Bendras darbo su jaunimu vertinimas	
	Balas	Balas	Balas	Reitingo nr.
2019	4,9 iš 7,5	0,88 iš 1,9	5,07	25
2020	6,78 iš 9,75	0,40 iš 2,4	7,18	3
2021	4,97 iš 9,75	0,40 iš 2,4	5,37	26
2022	4,75 iš 9,75	0,40 iš 2,4	5,15	32

Šaltinis: Jaunimo reikalų agentūra (2020; 2021; 2022; 2023)

Marijampolės savivaldybės 2023–2025 metų strateginio veiklos plane (Kultūros, sporto ir jaunimo programoje), darbo su jaunimu sistemos palaikymas ir plėtra detalizuota 04.03.01. Uždavinyje „Teikti jaunimui skirtas paslaugas bei plėtoti galimybių jaunimui tinklą“. Jame išskiriamos tokios finansuotinos veiklos kaip:

- Marijampolės savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo programos projektų finansavimas;
- Marijampolės jaunimo organizacijų tarybos „Apskritas stalas" (MJOTAS) programos finansavimas;
- Marijampolės savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veiklos rėmimas, institucijų ir jaunimo bendradarbiavimo skatinimas, savanoriškos veiklos modelio įgyvendinimas;
- Atvirųjų jaunimo centrų ir Atvirųjų jaunimo erdvių veiklos programų finansavimas;
- Projekto "Marijampolė - Lietuvos jaunimo sostinė 2023" įgyvendinimas (tik 2023 m.).

Finansavimas jaunimo politikai (išskyrus JP administravimo išlaidas) 2023-2025 m. ir planuojami rodikliai pateikti 1 priede ir detalčiau bus pristatomi pagal atskiras darbo su jaunimu formas.

3.1. Atvirasis darbas su jaunimu

Remiantis 2022 m. Jaunimo politikos įgyvendinimo Marijampolės savivaldybėje veiklos ataskaita, atvirąjį darbą su jaunimu savivaldybėje teikia 2 AJC (Marijampolės moksleivių kūrybos centro skyriaus Atvirasis jaunimo centras ir VšĮ „Lispa“ Atviras centras) ir 2 AJE (VšĮ Marijampolės profesinio rengimo centro Atviroji jaunimo erdvė, Marijampolės Petro Kriaučiūno viešosios bibliotekos skyriaus Vaikų ir jaunimo edukacinio centras), tačiau pastebėtina, jog informacijos apie AJC ir AJE viešinimas netikslus, nes skirtinguose šaltiniuose skelbiama skirtinga informacija apie AJC ir AJE skaičių, tai vykdančias įstaigas ir jų vykdomas veiklas. Pavyzdžiui:

- savivaldybės tinklapyje nurodoma, jog veikia 1 AJC ir 3 AJE (VšĮ Marijampolės profesinio rengimo centro Atviroji jaunimo erdvė, Marijampolės Petro Kriaučiūno viešosios bibliotekos skyriaus Vaikų ir jaunimo edukacinio centras ir VšĮ Sasnavos vaikų ir jaunimo gerovės centro „Židinys“ Atviroji jaunimo erdvė);
- JRA tinklapyje nurodoma, jog veikia 2 AJC ir 1 AJE (Marijampolės Petro Kriaučiūno viešoji biblioteka, Multicentras; Marijampolės moksleivių kūrybos centras skyrius Atviras jaunimo centras; VšĮ „Lispa“ atvirasis jaunimo centras);
- VšĮ „Lispa“ tinklapyje, nors jis nurodomas kaip atvirasis jaunimo centras, informacijos apie atvirąjį darbą su jaunimu ir AJC veiklas rasti nepavyko, nes jame reklamuojamos tik neformaliojo švietimo ir mokamos veiklos (vaikų gimtadieniai, patalpų nuoma ir pan.)

Tad pirmoji išskiriama atvirojo darbo su jaunimo problema – šių paslaugų žinomumas ir informacijos apie galimas veiklas jaunimui prieinamumo neužtikrinimas. Nesant susistemintos ir visur vienodai ir tiksliai pateikiamos informacijos, tikėtina, jog apie AJC ir AJE sužino tik tas jaunimas, kurio aplinkoje esantys asmenys dalyvauja šiose veiklose ir (arba) lanko minėtose įstaigose neformaliojo švietimo būrelius ar yra kitų jų paslaugų gavėjai.

Kitas aktualus klausimas – šių centrų ir erdvių suteikiamų paslaugų aprėptis. Marijampolės JP programoje nurodyta, jog iki 2022 m. pradžios savivaldybėje veikia 10 vaiko dienos centrų (akredituota 211 vietų), 5 iš jų yra įsteigti kaimiškos seniūnijose: 2 – Marijampolės, 1 – Sasnavos, 1 – Igliaukos, 1 – Liudvinavo. Kadangi dalis vaiko dienos centrų lankytojų vėliau tampa AJC ir AJE lankytojais, programoje akcentuojama jų tarpusavio bendradarbiavimo būtinybė, palydint bei užtikrinat jauniems asmenims teikiamas paslaugas, tačiau kyla klausimas, ar užtikrinamas realus AJC ir AJE paslaugų prieinamumas. Remiantis Jaunimo politikos įgyvendinimo Marijampolės savivaldybėje 2020-2022 m. veiklos ataskaitomis ir 2023 m. planu (3 lent.), kasmet AJC ir AJE paslaugomis pasibaigus pandemijai naudojasi apie 600 unikalių jaunuolių, kas sudaro apie 6,6 proc. nuo visų 14-29 m. amžiaus asmenų Marijampolės savivaldybėje. Atsižvelgiant į tai, kad AJC ir AJE ir savivaldybėje gyvenančių jaunų žmonių skaičiaus santykis bei bendras savivaldybėje

veikiančių AJC ir AJE unikalių lankytojų skaičius yra išskiriami kaip vieni iš darbo su jaunimu srities vertinamo kriterijai, bei 2 skyriuje išskirtas jaunimo charakteristikas Marijampolės savivaldybėje, galima teigti, jog šių paslaugų apimtis nėra pakankama ir vienas jos prieinamumą ribojančių veiksnių – šių įstaigų nuolatinių darbuotojų bei veiklų finansavimo iššūkiai.

3 lent. AJC ir AJE veiklą apibūdinantys kriterijai

Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėje vertinimo kriterijai	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m. planas
AJC ir AJE tiesiogiai su jaunimu dirbančių jaunimo darbuotojų, nuosekliai finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis, etatų bendras skaičius	AJC 3, AJE 4	AJC 3, AJE 4	AJC 3, AJE 4	AJC 2, AJE 1
Unikalių savivaldybėje veikiančių AJC ir AJE lankytojų skaičius per metus.	475	798	625	600
Skirtas finansavimas atvirajam darbui su jaunimu savivaldybėje įgyvendinti (AJC ir AJE jaunimo darbuotojų etatams, patalpoms, veikloms jaunimui), iš savivaldybės biudžeto lėšų skirta suma (eurais)	73000	68000	69982,8	50000

Šaltinis: Marijampolės savivaldybės administracija

Remiantis Jaunimo politikos įgyvendinimo Marijampolės savivaldybėje 2020-2022 m. veiklos ataskaitomis ir 2023 m. planu (3 lent.), kasmet AJC ir AJE išlaikymui skiriama keliasdešimt tūkstančių eurų, tačiau didžioji dalis lėšų skiriama ne per Kultūros, sporto ir jaunimo programą, o per kitas programas skirtas atitinkamų veiklos sričių savivaldybės biudžetinėms įstaigoms išlaikyti. Taip pat, atsižvelgiant į 2022 m. Jaunimo politikos įgyvendinimo Marijampolės savivaldybėje veiklos ataskaitoje pateiktus duomenis matoma, jog AJC ir AJE finansavimas skiriamas tik savivaldybei priklausančioms įstaigoms (Marijampolės moksleivių kūrybos centrui ir Marijampolės Petro Kriaučiūno viešosios bibliotekos skyriaus Vaikų ir jaunimo edukacinio centrui), o prie kitų įstaigų įgyvendinamo darbo su jaunimu nepresidedama. Šios organizacijos gali nebent kaip visos kitos NVO pretenduoti į konkursinį finansavimą, jei atitinka veiklos ir dalyviai konkurso sąlygas arba pretenduoti į JRA vykdomus atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių veiklos projektų finansavimo konkursus. 1 priede pateiktame planuojamame AJC ir AJE veiklos programų finansavime (į kurį

nepatenka infrastruktūros išlaikymo kaštai), nurodoma, kad kasmet bus finansuojamos 3 programos skirtos 900 jaunuolių (2023 ir 2024 planuojama tam skirti po 8 tūkst. eurų, o 2025 m. 9 tūkst. eurų).

Apibendrinant atvirojo darbo su jaunimu Marijampolės savivaldybėje situaciją, galima teigti, jog šių paslaugų apimtis nėra pakankama ir vienas jos prieinamumą ribojančių veiksnių – šių įstaigų nuolatinių darbuotojų bei veiklų finansavimo iššūkiai. Gerinant atvirojo darbo prieinamumą ir veiklos kokybę, vertėtų stiprinti atvirąjį darbą vykdančių organizacijų veiklą, numatyti atskirą, jaunimo poreikių užtikrinimui skirtą finansavimą.

3.2. Mobilusis darbas

Mobilųjį darbą su jaunimu Marijampolės savivaldybėje vykdo savivaldybės biudžetinė įstaiga Marijampolės moksleivių kūrybos centro padalinys Atvirasis jaunimo centras. Remiantis 2022 m. Jaunimo politikos įgyvendinimo Marijampolės savivaldybėje veiklos ataskaitos duomenimis, (4 lent.), nors užtikrinamas šių paslaugų teikimas (yra suformuota mobiliojo darbo komanda iš 2 jaunimo darbuotojų, kuri periodiškai vyksta į nutolusias savivaldybės gyvenvietes), tačiau atsižvelgiant į bendrą šio atviro jaunimo centro situaciją, tikėtina, kad jos darbuotojų funkcijos persidengia ir kyla klausimai dėl šių paslaugų nepertraukiamumo bei prieinamumo užtikrinimo. Pavyzdžiui, per 2022 metus mobiliojo darbo komanda buvo išvykusi 22 kartus (į Balsupius, Liucinavą, Avikilų k. (Všį Vaiko tėviškės namai) ir Poezijos parką, esantį miesto centrinėje dalyje) ir užmezgė kontaktą su 20 unikalių jaunuolių, o šiemet (kaip ir užpernai) planuojama, kad užmegs kontaktą su 15 unikalių jaunuolių.

4 lent. Mobiliojo darbo su jaunimu veiklą apibūdinantys kriterijai

Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėje vertinimo kriterijai	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m. planas
Komandų (sudarytų iš ne mažiau kaip 2 jaunimo darbuotojų), vykdančių mobilųjį / darbą su jaunimu gatvėje, skaičius	1	1	2	1
Vietų, į kurias vyksta mobiliojo / darbo su jaunimu gatvėje komanda (sudaryta iš ne mažiau kaip 2 jaunimo darbuotojų), skaičius	2	2	4	2
Mobiliojo / darbo su jaunimu gatvėje įgyvendinimas – unikalių jaunų žmonių, su kuriais palaikomas reguliarus kontaktas, skaičius	n.d.	15	20	15

Skirtas finansavimas mobiliajam / darbui su jaunimu gatvėje savivaldybėje įgyvendinti (jaunimo darbuotojų etatams, patalpoms, veikloms jaunimui), iš savivaldybės biudžeto lėšų skirta suma (eurais)	1750	1750	1750	2000
--	------	------	------	------

Šaltinis: Marijampolės savivaldybės administracija

Atsižvelgiant į 2 skyriuje pateiktas Marijampolės savivaldybės jaunimo charakteristikas ir tai, kad pagal 2023 m. statistiką apie 1/3 visų savivaldybės jaunuolių gyvena kaime (3 pav.), galima daryti išvadą, jog teikiant mobiliojo darbo su jaunimu paslaugas yra pasiekama tik 0,5 proc. kaimiškose vietovėse gyvenančių jaunuolių. Taip pat labai svarbu tai, kad savivaldybėje kas met šioms veikloms vykdyti buvo skiriama tik po 1750 eurų (2023 m. planuojama 2000 eurų), kas ne tik neprideda prie aktyvios šių paslaugų plėtros, bet ir neatsižvelgia į augančius paslaugų teikimo kaštus (darbo užmokestį, kuro ir kitų priemonių reikalingų veikloms vykdyti kainų pokyčius ir t.t.). Todėl analizuojant tolimesnes mobiliojo darbo su jaunimu plėtros galimybes Marijampolės savivaldybėje, svarbu atsižvelgti į tai, ar užtikrinamas paslaugų prieinamumas jauniems asmenis padedant jiems pasiekti paslaugas mieste (pvz. išplėtotą susisiekimo infrastruktūrą, patogūs autobusų grafikai ir t.t.) bei kur jie linkę rinktis neformaliai leisti laisvą laiką – vietose netoli savo gyvenamosios aplinkos, likti po pamokų/studijų/darbo miesto centre ar kt.

3.3. Jaunimo informavimas ir konsultavimas

Pagrindinis jaunimo informavimo ir konsultavimo (JIK) tikslas padėti jauniems žmonėms susiorientuoti visuose jų gyvenimo aspektuose, suteikti jiems aiškia ir suprantamą informaciją apie visas esamas galimybes ir skatinti savarankišką sprendimų priėmimą (JRA, n.d.).

Remiantis JRA ir LiJOT tinklapyje paskelbtais kontaktais, Marijampolės apskrityje šias paslaugas teikia Eurodesk atstovai: Marijampolės apskrities jaunimo informavimo centras. Tačiau kituose šiuo metu aktualiuose dokumentuose vis dar nurodoma, jog JIK paslaugas teikia Marijampolės apskrities jaunimo informavimo taškas esantis Šakių atvirame jaunimo centre, šiuo metu JIK paslaugas teikiantis tik Šakių apskrities teritorijoje. Marijampolės JP programoje taip pat nurodoma, jog prie jaunimo informavimo ir konsultavimo prisideda MJOTAS, Marijampolės moksleivių kūrybos centro skyrius Atviras jaunimo centras, Bendradarbystės centras „Spiečius“, Marijampolės mokinių savivaldų informacinis centras, Marijampolės jaunimo užimtumo skyrius ir kitos savivaldybės teritorijoje veikiančios institucijos ir įstaigos pagal savo veiklos sritis. Tačiau taip iš dalies yra sutapatinama darbo su jaunimu forma – jaunimo informavimas ir konsultavimas su

organizacijų teikiančių paslaugas jaunimui veiklos ir kitos informacijos viešinimu. Pačiame savivaldybės tinklapyje nors ir pateikiama daug aktualių nuorodų jaunimui, kur galima kreiptis įvairiais klausimais (<https://www.marijampole.lt/jaunimas/285>), pasigendama informacijos apie pačius JIK taškus/centrus, kurie turėtų/galėtų suteikti jaunimui koncentruotą informaciją pagrindiniais klausimais ir galėtų nukreipti į atitinkamas institucijas ir įstaigas, nes visa pagrindinė informacija apie juos skelbiama tik JIK taško socialinių tinklų paskyrose (pvz. „Facebook“).

Remiantis 2022 m. Jaunimo politikos įgyvendinimo Marijampolės savivaldybėje veiklos ataskaitos duomenimis bei 2023 m. Rekomendacijomis, JIK paslaugų vystymo srityje savivaldybė artimiausiam laikotarpiui nėra nusimačiusi jokių papildomų ar naujų veiklų, išskyrus informacijos apie JIK centrą/ tašką viešinimo, nors:

1. Marijampolės savivaldybės strateginiame plėtros iki 2030 metų plane numatyta, išplėtoti jaunimui skirtų paslaugų tinklą bei 2021-2025 m. užtikrinti vieną JIK specialistų (konsultantų) etatą savivaldybėje;
2. Marijampolės JP programoje uždavinyje „Diegti jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemą“ taip pat numatyta, jog bus siekiama per informacijos atnaujinimą interneto svetainėse bei MJOTAS ir savivaldybės administracijos veiklas viešinant informaciją apie jaunimo organizacijas ir pristatant jų veiklas.

Tad galima teigti, jog pati savivaldybė šiuo metu tiesiogiai nedalyvauja šios darbo su jaunimu paslaugų teikime, nes JIK paslaugas teikia nevyriausybė organizacija ir ši paslauga nėra finansuojamos iš savivaldybės biudžeto, o savivaldybė tik informuoja apie dalies jaunimui aktualių organizacijų veiklas ir jų teikiamas paslaugas bei per MJOTAS (kurio veiklos dalinai finansuojamos savivaldybės lėšomis) didina jaunimo organizacijų žinomumą bei viešina informaciją jaunimo veiklos galimybes.

4. Darbo su jaunimu plėtros Marijampolės savivaldybėje tyrimas

4.1. Tyrimo metodologija

Marijampolės darbo su jaunimu empiriniame tyrime buvo taikomas kokybinio tyrimo fokus grupių apklausos metodas, siekiant pakankamai įsigilinti į konkrečios savivaldybės atvejį remiantis respondentų ekspertine nuomone kylančia iš darbo praktikos. Fokus grupių metodas leidžia detaliau suformuoti tiriamojo dalyko vaizdą, surinkti tikslesnę nagrinėjamos problemos informaciją (Tidikis, 2003).

Kokybinio tyrimo organizavimas

Kokybinis Fokus grupių tyrimas atliktas 2023m. rugsėjo mėnesį. Atrenkant informantus, buvo atsižvelgiama į jų darbo patirtį organizacijose dirbant su jaunimu Marijampolėje bei prisidedant prie jaunimo politikos formavimo. Atrinkti respondentai atstovavo tris grupes – Savivaldybės administracijos, Jaunimo reikalų tarybos bei su jaunimu dirbančias organizacijas – biudžetines įstaigas, verslo organizacijas bei NVO. Respondentų pasiskirstymas pagal atstovaujančias grupes pateikimas 4 lentelėje:

4 lentelė. Fokus grupių apklausose dalyvavę respondentai

Atstovaujama grupė	Imtis	Žymėjimas
Savivaldybės administracijos atstovai	2	SA1, SA2;
JRT atstovai	5	JRT1, JRT2 ir t.t.
Su jaunimu dirbančių organizacijų atstovai	Dalyvavo 17, nuomonę išsakė 9.	JD1, JD2 ir t.t.
Viso	24	

4.2. Tyrimo rezultatai

Tyrimo respondentų teigimu, Jaunimui teikiamų paslaugų pasiūla Marijampolėje yra nebloga, ypač gerai vertinamos neformalaus ugdymo veiklos, tačiau atvirojo ir mobilaus darbo formos susiduria su iššūkiais. (5 lentelė). Trūksta išteklių nuolatinės AJC darbuotojų komandos sudarymui ir išlaikymui, kurie kokybiškai išpildytų atvirojo darbo ir mobilaus darbo užduotis. Mobiliam darbui išpildyti trūksta transporto – nėra galimybių pasiekti visas nutolusias savivaldybės gyvenvietes, tenka rinktis tik dalį (3) nutolusias seniūnijas, taip ne visam jaunimui sudarant galimybes gauti paslaugas. Stokojama pakankamai priemonių kokybiškai išpildyti jaunimo poreikius, tiek atvirojo tiek ir mobilaus darbo kontekste. Atsižvelgiant į jaunimo keliamus probleminius klausimus,

pastebėtina, jog yra didelis poreikis ilginti teikiamų atvirojo ir mobilaus darbo paslaugų laiką – jaunimas negauna paslaugų vėliau negu 19val., ypač tai svarbu dėl sezoniško jaunimo aktyvumo. Taip pat, dėl jaunimui gaunamų paslaugų koncentracijos centrinėje miesto dalyje, jaunimui nėra prieinamos veiklos ir paslaugos kurie gyvena ne tik atokiose miesto dalyse, bet ir kiek labiau nuo centro nutolusiuose miegamuosiuose miesto kvartaluose. Galime atkreipti dėmesį, jog dėl sezoniškos jaunimo koncentracijos miesto dalyje yra poreikis vykdyti darbą gatvėje, taip pasiekiant mažiau aktyvų ir sisteminių veiklų nenorintį jaunimą.

5 Lent. Marijampolėje teikiamų jaunimui paslaugų pasiūlos vertinimas

Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Didelė paslaugų, skirtų jaunimui įvairovė	<p>„Pasiūla labai didelė ir skirtinga, tiek neformalaus švietimo būrelių, veiklų tiek sportinių veiklų“ (JRT5);</p> <p>„...galiu išskirti pirmiausia kas stipriausia – neformalusis švietimas, nuo meno, šaulių ir sporto. Yra platus pasirinkimas ir prieinamumas, finansiškai nebrangu palyginus su kitais miestais...“ (JRT2);</p> <p>„...paslaugų įvairovė apsunkina, bet dalyvaujame daug projektų, jais džiaugiamės jie padeda mums gyventi ir pasiūlyti kokybiškesnes paslaugas...“ (JDI9);</p> <p>„...jeigu jaunimas yra čia (AJC), o mes turime visas 16 programų NVŠ, tie kurie yra mokykliniai jie automatiškai patys pasirenka NVŠ veiklas <...> Yra labai gerai nes jie mato ir kitas galimybes. Ypač jaunimas iš kitų socialinių sluoksnių kurie nematę tokių galimybių. Jie yra priimami kaip lygūs vaikai ir gali eiti į visas veiklas...“ (JDI9)</p>
Mobilaus darbo su jaunimu problematika	<p>„...centras vykdomas mobilų darbą neturi savo komandų, reiškiasi turim per mažai etatų AJC, kad padengtume tą paslaugą kurios laukia nutolę savivaldybės rajonai...“ (SA2);</p> <p>„...su tiek rankų kiek turiu turime vykdyti atvirą darbą, mobilų darbą, iš dalies ir darbą gatvėje nes kaimiškose vietovėse jaunimas nubyrėjęs, norime pasiekti jį mieste, bet mobilų darbą vykdomė trijose gyvenvietėse...“ (JDI9);</p> <p>„...perspektyvoje reikia apgalvoti, kaip sukurti komandą, kuri būtų mobili komanda – kad vyktų mobilus darbas ir vyktų AJC veikla...“ (SA2);</p> <p>„...Bandome judėti, jeigu matome, kad nnyksta jaunimas mes pereiname į kitą ir ieškome kur duoti tą paslaugą kurios reikia. Turint atskirą mobilią komandą, ją vystant ne tik iš savo resursų jau man būtų daug parasčiau ir daug lengviau apimti didesnę diapazoną. Vietovių yra daug, bet iš esmės bendraujame su seniūnijų seniūnėmis/seniūnais ir kalbamės su išskylančias problemas...“ (JDI9)</p>
Žmogiškųjų išteklių trūkumas	<p>„...Mes turime mažai dirbančių su jaunimu darbuotojų, AJC yra mažai. Jaunimo yra daug, įsitraukia į įvairius projektus...“ (JRT2)</p> <p>„...turiu du etatus, tai aš turiu neuždaryti centro, kuris dirba nuo 15-19 val. kasdien ir dar turiu išsiųsti žmones į mobilų darbą. Tai reikia arba atskirų etatų mobiliam darbui arba tiesiog daugiau etatų. Bet su tokiu atlyginimu ir darbo laiku, nevisi norės sėdėti darbe penktadieniais iki bent 19 val...“ (JDI9);</p> <p>„...dėl tų pačių priežasčių – žmogiškųjų išteklių. Kai neturime komandos tie patys darbuotojai mobilų darbą vykdo...“ (SA2);</p>

<p>Jaunimo poreikių tenkinimas</p>	<p>„...jaunimo atžvilgiu reikia dar ilgesnio darbo laiko...“ (JDI9);</p> <p>„...jaunimui <...> pramoginių vietų trūksta, lyginant su didžiais miestais. <...> trūksta vėlesnio vakaro praleidimų vietos, <...> Bet kadangi miestas mažas, tad trūksta erdvės judėjimui, didesnės kaitos – monotoniškas, nuobodus miestas, vieniems tai privalumas ir jiems tai patinka, bet kitiems trūksta judresnio gyvenimo (galimybių).“ (JRT5);</p> <p>...Jaunimas išsakė, kad tada kai yra jų laikas 9-10-11 valandų jie jau dažniausiai būna namuose nes nėra kaip grįžti. <...>jaunimas yra labai išsibarstęs, nėra vienos seniūnijos, kad atidarytume papildomą vėlesnį reisą į tą seniūniją.<...> Kol tėvai dirba jaunimas būna su jais mieste, o paskui išsivažinėja 10-20km spinduliu. <...> Tai yra išsakyta jaunimo problema...“ (JRT2);</p> <p>„...pasigendu tikslinio fokuso, kad padarome šventę orientuotą į jaunesnius –žmones, kad jie ateitų, mes juos pamatytume. Ką parodė šie jaunimo metai – kai tikslingai veiklos parenkamos muzikantai ar pan., tai jie ateina. Žinoma kai darome renginius orientuojamės į platesnes mases, bet, kad renginių tikslesnių jaunimui turime per mažai tai yra taip...“ (JRT3);</p> <p>„...didesnė problema kai norime įvertinti kokios paslaugos vaikas negauna, kai pradėdame klausti: tai jis muzikos mokyklos nenori lankyti, sporto mokyklos lankyti nenori, bet nori kažką vakare veikti...“ (SA2);</p> <p>„...profesinio rengimo centre turime jaunimo erdvę, kurioje jaunuoliai sėdi anksti, ko aš (AJC) neleidžiu nes atostogų metu jaunimo centras dirba nuo 13val., kai vyksta ugdymo procesas tik nuo 15val. kad mokiniai nebėgtų iš pamokų....“ (JDI9);</p>
<p>Darbo gatvėje poreikis</p>	<p>„...Formaliai darbas gatvėje nevykdomas, nes tai turi būti atliekama didžiuosiose miestuose, taip pat ir išteklių trūkumas. Galbūt išsprendus išteklių problemą šią paslaugą galėtume teikti...(SA2);</p> <p>„...būtų gerai turėti darbą gatvėje, nes pasiektume tą kitokį jaunimą. Net jeigu ir sportas aikštynuose- yra labai daug jaunimo judančio, tai atsiradę tie AJC žmonės dar labiau padėtų...“ (JDI1)</p>

Įvertinus Marijampolės savivaldybėje jaunimo paslaugų situaciją atsižvelgiant į skirtingas amžiaus grupes (6 lentelė), pastebima, jog paslaugų įvairovė ir prieinamumas vertintinas neblogai tik tarp mokyklinio amžiaus (iki 18-19 metų) jaunimo. Vyresnis jaunimas kuriam tarp 19-24 metų ir 24-29 metų turi tik siaurą pasiūlymų lauką, kuri dažnai būna specializuotas ir sisteminis. Vietos kur galėtų laiką leisti vyresnis jaunimas Marijampolėje ir veiklų kurios neįpareigotų tam tikrai organizacijai yra stokojama. Tokia situacija susiklostė dėl didelėmis apimtimis išvykstančio ir neretai negrįžtančio jaunimo bei labai išsiskiriančių poreikių atsižvelgiant į amžių. Kadangi Marijampolėje vyrauja neformalaus švietimo paslaugų gausa, o vyresnio jaunimo poreikiai kiti, iš dalies vyresnis jaunimas pritraukiamas tik per pramoginius ir pilietiškus renginius, ypač jeigu jie būna skirti jaunimui.

6 Lent. Skirtingų jaunimo amžiaus grupių teikiamų ir prieinamų paslaugų vertinimas

Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Veiklų įvairovė vyresniam jaunimui	<p>„...jaunimo dalies nuo 20 iki 29 metų yra silpnos visuomeninės organizacijos.<...> Iš šalies stebint sakyčiau tos jaunimo organizacijos yra nuobodokos (turinio prasme), monotoniškos...“ (JRT3);</p> <p>„...Galbūt paslaugų kiekis nėra didelis, bet tikrai koreliuoja su tuo kiek yra to vyresnio jaunimo – dviprasmiškas klausimas kur reiktų geriau įsivertinti kiek ko reikia. Bet faktas, kad norint pritraukti daugiau vyresnio jaunimo veiklų turėtų būti daugiau...“ (JRT5);</p> <p>„...jiems renginių kultūrinių užtenka, bet nėra vietos diskusijoms, bendravimui, pasibuvimui kur mes tiesiog galėtume sueiti ir aptarti problemas..“ (JRT3);</p> <p>„...Nesakau kad Marijampolėje nieko nėra daroma, yra tos organizacijos kurios pritraukia šiek tiek, gal ir reklamos trūksta, gal daugiau reikėtų viešinimo ir t.t... (JRT3)</p>
Išvykstančiųjų problema	<p>„...tai turbūt yra nedidelių miestų problemą, kad tie žmonės kurie mokyklose prisiima lyderystę, jie išvyksta į didžiuosius miestus ir ten nusėda...“ (JRT3); „...jie grįžta bet jie nukeliauja į naujųjų verslininkų klubą, prie „rotariečių“. Tos veiklos tokios labiau tikslinės ir nebūtinai tik jaunus žmones vienijančios veiklos...“ (JRT3)</p>
Skirtingi poreikiai ir problemos	<p>„...Nuo 21-24m. – kaip gauti būstą <...> verslo pradžią arba įsidarbinimo problemos – vyresnio amžiaus jaunimo problemos, bet skiriasi iki 24 metų ir nuo 24 metų. Tarp studijuoti ir dirbti ir tarp tiesiog įsitvirtinti, kurti šeimą, gauti darželio vietą ir t.t.. Reiktų išskirti konkrečias amžiaus grupes išskirti kas joms yra būdingiausia...“ (SA2);</p> <p>„...Ar vyresnius tai pritrauktų (AJC ilgesnis darbo laikas) aš nežinau, vyresniems. Kaip aš įsivaizduoju, vyresnius jaunuolius traukia teminės veiklos, todėl savo darbuotojams reikia įsivesti 1 kartą per mėnesį susirenka, įkuriame kokį nors klubą – knygų/filmų ect. Reikėtų pabandyti, o ką tas pritrauktų nežinau. Reikėtų pabandyti ir tada galėsiu pasakyti...“ (JD19)</p>

Atsižvelgiant į tai, jog Marijampolės savivaldybė turi nuo miesto nutolusių seniūnijų ir jau yra užfiksuotos probleminės sritys su kuriomis susiduria toliau nuo centrinės savivaldybės dalies gyvenantis jaunimas, tyrime buvo detaliau gilinamasi į šios problemos kontekstą (7 lentelė). Pagrindinis argumentas kodėl jaunimui skirtos paslaugos koncentruojamos mieste remiasi prielaida, jog toliau nuo savivaldybės centro nutolusiuose seniūnijose nėra jaunimo, kuris tas paslaugas norėtų gauti. Tačiau remiantis respondentų atsakymais, nėra žinoma kiek, kur ir kokio jaunimo yra todėl priimti jaunimo poreikius išpildančius sprendimus yra sudėtinga, tiek dėl mobilaus darbo, tiek dėl visuomeninio transporto ar pavežėjimo finansavimo, tiek dėl strateginio sprendimo – nuo kokio kiekio jaunimo savivaldai reikalinga finansuoti paslaugų teikimą.

7 Lent. Marijampolės miesto ir kaimiškų rajonų jaunimo paslaugų skirtumų vertinimas

Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Kur ir kiek yra jaunimo	<p>„...yra investuojama į kaimiškas vietas, tiek į sporto aikštynus, tiek kiti aikštynai, bet nebėra kam jais naudotis, nebėra jauno žmogaus...“ (JRT5);</p> <p>„...Didelė dalis jaunimo praleidžia mieste, nes nėra daug mokymo įstaigų likusių regione...“ (JRT2);</p> <p>„...Šiaip lankantis seniūnijose pastebime, kad vyresni žmonės yra aktyvesni. Nėra jaunimo kuris nori kažką padaryti. Antra vertus, gal jų ne tiek daug ir likę ten gyventi?...“ (JRT3);</p> <p>„...sprendimai orientuoti į centrą, <...> Taip, mažiau dedame prioritetą į nutolusias seniūnijas, bet tai atėję iš praktikos, o ne dėl to, kad nėra logiška investuoti į „Netičkampio“ jaunimą, kuriame nerasime mes jaunimo dienos metu, nes jis visas Marijampolėje. Net mokyklos ten nėra, nors patalpos yra...“ (JRT2);</p> <p>„...Reiktų pirmiausia sužinoti kiek yra jaunimo, kiek jų grįžta po pamokų/studijų (į nuo miesto nutolusias vietas). Kiek virš 18 m., kurie tik sėdi prie parduotuvės?...“ (JDI6)</p> <p>„...kalbėjaisi kiek jauno žmogaus jie turi, kiek to poreikio yra, kiek yra galimybių mums susitikinėti, kaip jie mums padės su patalpomis, nes šaltuoju sezonu mus turi kažkas priimti. Į mokyklą niekas per daug nenori eiti, tai beldžiamės į bendruomenių namus, bet tokie pirmiausia turi būti...“ (JDI9)</p>
Paslaugų pasiekiamumas	<p>„...mieste yra visko daugiau. Nėra ten kitokių pramogų, o jeigu ir yra tai mažesniais kiekiais ir koncentracija visa yra į miestą...“ (JRT5);</p> <p>„...Kiek man teko dalyvauti diskusijoje, jie išsakė, kad problema yra su transportu, žiema – 19val vakaro ar 18val vakaro jau yra tamsu ir jiems grįžti į namus jau yra problema, jie turi prašyti tėvų, <...> viešojo transporto 21val iš esmės nebelieka...“ (JRT2);</p> <p>„...Paslaugos koncentruotos daugiausia centre, paslaugos nyksta atokiose vietovėse...“ (SA2);</p> <p>„...Dalį tėvai paveža, tai kol tėvams baigiasi darbas jie gali dalyvauti veiklose. Kitu atveju jie grįžta iškart atgal namo...“ (SA2);</p> <p>„...Steam centras – paskyrė finansavimą transportui, kad jie atsivežtų ir parvežtų vaikus po užsiėmimų...“ (SA1);</p>

	<p>„...Manau, kad labiau viskas pasiekama mieste, kaime viskas nutolę, o specialistai neprivažinės į tuos tolimus kaimus. Gal ir to jaunimo giliam kaime bus kokie 10, tai dėl to tikrai neatidarys bibliotekos ar centro. Pasibaigia paskaitos ir jie važiuoja į savo namus ir neturi sąlygų ten laikyti kažką.“ (JDI6);</p> <p>„...Yra problema mokiniams kurie mokosi kaimo vietovėse, kai būna renginiai mieste jie negali atvykti, mobilus darbas iš esmės gelbsti. Vaikai gali ateiti. Bet problema yra kai atvažiuoji ir jų susirenka mažiau. <...> Pagrindė visi iki 18-19 metų. Vyresnių neapimame. Važiuojame, tariamės, kad bendruomenės pirmininkai padėtų prisišaukti jaunimą. Yra grupės kur yra skelbiama kas vyks kuriuo metu, <...> Deriname su jaunimu kas jiems įdomiau būtų ir tiesiog žiūrime į jų norus.“ (JDI8)</p>
--	--

Diskutuojant, kokios priemonės ir sprendimai padėtų gerinti Marijampolės savivaldybės jaunimo paslaugų prieinamumą, įvairovę ir kokybę išryškėjo ne viena tobulintina sritis (8 lentelė), tačiau dauguma kalbintų ekspertų tobulinimo siūlymus pradėjo nuo išteklių skirtų jaunimo paslaugoms didinimo.

Ištekliai turi būti subalansuotai didinami per etatų skaičiaus kėlimą, darbo užmokesčio augimą, taip pat organizacijų infrastruktūros ir kompetencijų kėlimo srityse.

Kita svarbi sritis pastebėta diskusijų metu – skirti dėmesio įsivertinimui kiek, kur ir kokio jaunimo Marijampolėje yra, jog būtų galima tinkamiau atliepti jaunimo poreikius ne tik per neformalų ugdymą, bet ir atviru darbu, mobiliu darbu ar darbu gatvėje.

Taip pat, išaiškėjo svarbi įžvalga dėl su jaunimu dirbančių organizacijų buvimo vietos svarbos – iš išsakytų argumentų, galima teigti, jog į esamus AJC ir AJE bei kitas organizacijas renkasi labiau toje vietoje gyvenantis ar besimokantis jaunimas, tad koncentruoti jaunimui paslaugas teikiančias organizacijas vienoje vietoje nėra tinkama, reikėtų investuoti į teritoriškai plačiau išdėstytų organizacijų plėtrą.

Taip pat, vertinga atsižvelgti ne tik į organizacijų teritorinį išdėstymą, bet ir jaunimui patrauklios, saugios erdvės sukūrimą. Diskusijų metu pastebėta, jog dėl Marijampolėje dominuojančio neformalaus švietimo veiklų modelio yra stokojama ne sisteminių, „neformato“ jaunimui susirinkti ir leisti laiką vietų, kuriuose jaunimas galėtų gauti paslaugas pagal atviro darbo principus ir be įsipareigojimų. („...Esame pasirašę tvarką. Yra registracijos lapas pas budintį. Įrašyti vardą ir amžių. Jeigu suabejoju ar jų vardai ir amžius tikras – yra buvę mergaičių kurių tikrai nežinojau amžiaus, tai skambinau mamoms pasitikrinti, nes nu aš tokią teisę turiu ir ta registracija vyksta visiškai atskirai...“ (JDI9); „...Kuomet vyksta ugdymo procesas mokslo metų metu būtų keista juos leisti būtų iki 21val. <...> aš tai suprasčiau vasaros laiku, tada suprasčiau,

būtų galima skirti darbuotojus ilgesniam laikui gatvėse. O AJC viduje jie norėjo patys, bet net ir ne dėl to, kad neturiu resursų, bet turiu abejonių ugdymo procesu, kad paskui reikia ir mokyklai pasiruošti, tai jeigu mes dirbsime iki 9, jie grįš namo gal 10 tai kur pamokos ir visi kiti dalykai. Taip, kai kurie ruošia pamokas čia, mes stengiamės, esam įkūrę vietą – tylųjį kampelį ugdomajai veiklai...“(JDI9))

Remiantis kokybinio tyrimo duomenimis, galime daryti išvaidą, jog Marijampolės savivaldybėje galimai stokojama jaunimo politikos koordinavimo savivaldybėje stokos, kryptingos paslaugų jaunimui gerinimo strategijos, taip pat ir bendros jaunimo politikos vizijos ateičiai, jog būtų išlaikomas esamų organizacijų veiklos tęstinumas ir tobulinimas. Atsižvelgiant į dabartinę situaciją, savivaldybė jaunimo politikoje dalyvauja pasyviai, užima labiau administratoriaus poziciją. Daug laisvės suteikta organizacijoms veikti teikiant paslaugas jaunimui, kas iš dalies leidžia organizacijoms realizuoti savo idėjas, tačiau iš kitos pusės nesudaro reikiamo poveikio veiklas sistemingai tobulinti, ypač dėl per menko dėmesio tęstinoms veikloms iš savivaldybės, kai kurias paslaugas teikia organizacijos iš kitų savivaldybių. Taip pat dėl iniciatyvos gerinti jaunimui teikiamas paslaugas kylančias tik iš aktyvių/pažangių organizacijų, yra susiduriama su išteklių trūkumu, dėl ko organizacijos nežino kiek ir kokio jaunimo kur yra ir kaip skiriasi jų poreikiai dėl to, jog organizacijai pakankamai sudėtinga išsilaikyti negalvojant apie paslaugų gerinimą. Taip pat, ši probleminė situacija prisideda prie sisteminės informacijos trūkumo su jaunimo politika priimamiems sprendimams.

8 Lent. Sritis kurias reikėtų pagerinti, jog būtų teikiamos geresnės paslaugos jaunimui

Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Finansinių ir infrastruktūrinių išteklių trūkumas	<p>„...finansavimo didinimas (jaunimo organizacijos) užtikrintų kokybę geresnę...“ (JRT5); vienas iš dalykų infrastruktūrinis klausimas, <...> patalpos nėra pakankamo dydžio, kad galėtų vykti kokybiški mokymai didesnei auditorijai 20 žmonių ar kiek daugiau. Tada tenka nuomotis iš savivaldybės įstaigų ar privataus verslo...“ (JRT5); „...buvo labai geras pavyzdys Kupiškyje, kaip AJE ar AJC padaryta iš kino teatro. Ten „couzy“ aplinka, jauku būti, rasi visada ir pakampę vienas galėsi pabūti. <...> Tokios erdvės neturim. Mūsų AJC su aiškiais paskirtimis arba stalo tenisas arba diskusijų kampelis ar dar kažkas, o to neformato, kur ateini kažkur, kur tai keista erdvė, visiškai jaunimo nėra...“ (JRT1); „...iš nedrąšių, kompleksuotų savimi nepasitikinčių vaikų – berniukai dažniausiai sunku įsilieti sunku įsilieti į būrelį. Jeigu futbolo būrelis - iš tavęs nori padaryti profesionalą, jeigu karate būrelis tu turi visus diržus laimėti. Niekas nenori tiesiog vaiką įtraukti, kad mokinamės, būti kartu, bendruomeniškumo ir pan....“ (JDI7)</p>

	<p>„mes privalome turėti atskira vieneta <...> institucija atskira.<...>. Nes kai interesas yra ne darbas su jaunimu o kaip užimti jaunimą, o užimtumas yra nukreipimas į neformalias veiklas. Tai neturėtų taip būti nes jaunimas turi turėti erdvę sau ir būti jaunimu nepriklausant. Ir lokaliai vieta yra nepriimtina, kadangi mes nedidelis miestas turime labai įvertinti vietą ir sukurti atskira vieneta, atskira erdvė jaunimui. Kad nebūtų – nenoriu eiti į AJC nes mane privers eiti į būrelį, tai tada aš neisiu į AJC, čia yra labai smarkiai susieta ir tampru...“ (JRT2);</p> <p>„...yra trūkumas transporto ir kitų priemonių, kad galėtume nuvykti ne su darbuotojo transporto priemone susikrovę visus įrankius, tas priemonės kurios gali būti naudojamos atviraime darbe, tai mums to dar trūksta...“ (SA2);</p> <p>„...darbas jaunimui vasarą – neturime tokios programos. Turime jauna žmogų iki 19 metų. Kitas nelabai grįžta. Bet juos bandyti paskatinti/pririšti su galimybe dirbti vasarą. Galbūt sentimentais pabandyti leisti būti Marijampolėje. Sudalyvauti veiklose, dirbti, eiti mokytis...“ (JDI1);</p> <p>„...būtų gerai turėti darbą gatvėje, nes pasiektume tą kitokį jaunimą. Net jeigu ir sportas aikštynuose- yra labai daug jaunimo judančio, tai atsiradę tie AJC žmonės dar labiau padėtų...“ (JDI1)</p>
<p>Jaunimo įtraukimas</p>	<p>„...Pagrindiniai iššūkiai tai jaunimo neįsitraukimas kilęs po pandemijos...“ (JRT5);</p> <p>„...Nežinau kiek jaunimo organizacijos yra suinteresuotos visus užkabinti – nenori tai nenori – prisijungs kas nori...“ (JRT1);</p> <p>„...Šiomis dienomis, jaunimas kuo toliau tuo mažiau nori atvirų, viešų dalykų, Jie nori kažkur slėptis, už ekranų, saugioj savo vietoj...“ (JRT1);</p> <p>„...sutikčiau, kad reikėtų stiprinti mobilų darbą, bet reikėtų pasižiūrėti kiek jaunimo tuose regionuose yra dienos metu. Apie vakarą, aš sutinku, kad gal kažkiek pritrauktumėm, bet įdomu skaičiai kiek jų yra...“ (JRT2);</p> <p>„...Buvo situacija, kad AJC vertino kaip vaikų dienos centrą, kuriame renkasi mažiau galimybių turintys jaunuoliai, nors turėtų rinktis visi. Tai tas kitas jaunas žmogus nenorėjo savęs sutapatinti su AJC lankytoju...“ (SA2)</p> <p>„...AJC pas mus daugiau socialinę f-ją atlieka kadangi į AJC renkasi daugiau tie kurie problemų turi. Turime ten soc. pedagogą ir psichologą. Ateina vaikai kuriems pagalbos reikia, nes jie kitur bendros kalbos neranda...“ (JRT4);</p> <p>„...iš tų keleto studentų yra vienetai kurie yra labai aktyvūs ir dirbantys. <...> Bet jeigu jiems tikrai kažkas yra įdomu jie suplūsta – reikia įdomesnių darbo formų įdomesnių renginių...“ (JDI3);</p> <p>„...dirbant su rizikos asmenimis, kurie yra užribyje. Jie visur nedrąsūs, visur nepatogūs, vaikų kompleksavimas dėl rūbų, dėl tėvų mašinos statuso, ar gyvena bendrabutyje ar kaime o ne miesto centre, žinokit atrodo tai nėra problema, bet tai yra didžiulė problema. Tai ta terpė, kurie vakarais po visus kampus laksto rūko, dar kažką daro. Nes jie neturi kur pasėdėti, nes visur norisi vaikų, kad jie duotų rezultatą, o šitie vaikai rezultato neduos, jie gali kažkur būti, bet būdamas kartu su visais iškarto jaučia atstūmimą...“ (JDI6);</p> <p>„...išvažiavus ar mieste darant veiklas, ta pati motyvacija. Klausime – mes norim jums padaryti renginį, ar jums bus įdomu ar jūs ateisit? „Jeigu bus įdomu ateisim.“, O kaip jūs sužinosit ar jums bus įdomu? – „Dar nesugalvojom. Ir tai nesvarbu ar kaimiška ar miesto vietovė. Motyvacija yra Nr 1...“ (JDI1);</p>

	<p>„...Vasara sudėtinga kažką surinkti, nuo rugsėjo iki Kalėdų patys aktyviausi. Pavasarį prašylant orams, balandžio - gegužės mėnesiais jie tampa vangūs ir jiems nelabai ko norisi. <...> visoms grupėms būdingas sezoniškumas.“ (JDI5);</p> <p>„...Neetsam sezoniškumas neveikia. Reikia nuolatos dirbti, metų iš metų kurti saugią aplinką. Sezoniškumas galbūt aktyvume bus, bet kad dirbti reikia visus metus ir pastoviai. Kad jie žinotų, kad dalintūsi vienas kitam...“ (JDI1)</p>
Su jaunimu dirbančių organizacijų lokalumo problema	<p>„...profesinio rengimo centre esanti erdvė yra labiau orientuota į lokalų jaunimą. Paprastai šiaip iš gatvės mažai kas užėina. Visi ateina iš profesinio mokymo įstaigos...“ (JRT1);</p> <p>„...15-18 metų jaunimas ir vyresni, reikėtų pastiprinti mobilų darbą ir daugiau AJC sukūrimą. Jis yra vienas, nėra miesto centre, yra viename iš miegamųjų miesto rajonų...“ (JRT2);</p> <p>„...Iš principo, galima sakyti, kad ir ten priklauso nuo lokalaus jaunimo, nes iš miesto ten retai ateinantys žmonės į AJC. <...> ...Erdvės labai priklauso nuo to kas aplinkui gyvena, nes račiau yra ateinama iš tolimesnių vietų...“ (JRT1);</p>
Su jaunimu dirbančių organizacijų fragmentiškumas	<p>„...bet vėlgi visa laisvė atiduodama jaunimui ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms. Jeigu jos nori, tikrai įsitraukia ir į tarptautinius projektus...“ (JRT5);</p> <p>„Lūkestis būtų, ne per vieną veikėją savivaldybėje viskas veikiama, bet ir pati savivaldybė ateityje galbūt AJC ar bibliotekoje turėtų savo informacinį tašką, kaip fizinį asmenį. Ne elektroninėje erdvėje, nes daliai reikalingas gyvas bendravimas...“ (SA2);</p> <p>„...turime kelias labai aktyvias organizacijas, dvi - tris. Reikia paskui jas skubėti, bėgti, rašo projektus, mes bandome padėti, turime iš savęs labai aktyvių organizacijų...“ (SA1);</p>
Bendradarbiavimas ir tarptautiškumas	<p>„turime organizaciją kuri ES solidarumo korpusu ir erasmusu dirba. Ten gali aišku vyresnis jaunimas dalyvauti, bet ir 16mečiai su išlygomis dalyvavo...“ (JRT5)</p> <p>„...kad organizacijos geriau pažinotų vienos kitas, būtų daug lengviau ar nukreipti, ar padėti, ar pasidalinti informacija. Kad žinotume visas dirbančias su jaunais žmonėmis organizacijas...“ (JDI1);</p> <p>„...Mes vieni kitiems padedame. Barterio pagrindu siunčiame jaunimą vieni pas kitus pagal jaunimo poreikį...“ (JDI5)</p>

Išvados

Įvertinus Marijampolės savivaldybės jaunimo politikos ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos teisinius pagrindus išskirtini šie aspektai:

1. Savivaldybėje dominuoja neformaliojo ugdymo veiklos, daugiausia skirtos mokyklinio amžiaus jaunimui;
2. Atvirasis darbas su jaunimu vykdomas šiuose subjektuose – Moksleivių kūrybos centro padalinyje veikiančiame AJC ir dvejose AJE – Marijampolės Petro Kriaučiūno viešosios bibliotekos skyriaus Vaikų ir jaunimo edukacinis centras; VšĮ Marijampolės profesinio rengimo centro Atviroji jaunimo erdvė. Antrojo VšĮ „Lispa“ AJC veikla išlieka neaiški dėl nesutampančios pateikiamos informacijos centro puslapyje ir administraciniuose dokumentuose.
3. Mobilusis darbas su jaunimu vykdomas Moksleivių kūrybos centre veikiančiame AJC padalinyje, tačiau veikla apribota dėl nepakankamų išteklių. Savivaldybės veiklos planuose nėra išskirtas atskiras finansavimas iš savivaldybės biudžeto, skiriamas mažas etatų skaičius ir darbo užmokestis, iš dalies tarp su jaunimu dirbančių organizacijų vyrauja nevienodas atviro, mobilaus ir darbo gatvėje formų supratimas, dėl to nėra pilnai užtikrintas paslaugos teikimo tęstinumas.
4. Jaunimui aktualios informacijos prieinamumą užtikrina keletas organizacijų. Informacija apie jaunimui paslaugas teikiančias organizacijas pateikiama savivaldybės internetinio puslapio skiltyje „Jaunimas“, tačiau informacija nėra atnaujinta, trūksta aktualių nuorodų, nepaminėta „Eurodesk“ atstovybė Marijampolėje ir JIK visoje savivaldybės teritorijoje vykdamas Marijampolės jaunimo informacijos centras. Taip pat prie jaunimo informavimo apie jaunimo organizacijų veiklas iš dalies prisideda „MJOTAS“, tačiau savivaldybėj nėra užtikrinamas jaunimo informavimo paslaugas teikiančių institucijų veiklos koordinavimas ir jos aiškus pateikimas jaunimui.
5. Apklausus Marijampolės jaunimo politikos ir su jaunimu dirbančių organizacijų ekspertus fokus grupių metodu, galima teigti, jog:

5.1 AJC turimi ištekliai (žmogiškieji, finansiniai, veikos organizavimo priemonės ir kt.) yra nepakankami siekiant kokybiškai teikti atvirojo ir mobiliojo darbo paslaugas. AJC veikla tik iš dalies atitinka atviro darbo principais veikiančios organizacijos reikalavimus (pasižymi neformaliojo švietimo įstaigai būdingais veiklos bruožais; nėra atskiro įėjimo į AJC erdvę;

taikoma griežta registracijos ir patikros tvarka ir pan.). Dėl anksčiau įvardintų probleminių situacijų nėra sudaromos galimybės pritraukti visas jaunimo grupes pagal poreikius ir amžių, pavyzdžiui jaunimą kuris neturi poreikio dalyvauti neformaliojo švietimo ar kitose sisteminėse (tvarkaraštį turinčiose) veiklose. AJC veikloje taikoma praktika, galimai yra sukurianti siauro profilio sąlygas, neleidžiančias šiuolaikiškai užtikrinti jaunimo prieinamumo, veiklų įvairovės ir įtraukimo principus.

5.2 Marijampolės savivaldybėje vyrauja stiprus su jaunimu dirbančių organizacijų lokalumo efektas – organizacijos veikloje daugiausia dalyvauja tik lokalus, aplinkinių mokymo įstaigų ir gyvenamųjų kvartalų jaunimas. Dėl to nėra pilnai išnaudotos galimybės atviro darbo paslaugomis pritraukti didesnę dalį jaunimo. Pavyzdžiui Profesinio rengimo centre veikianti AJE savo veiklą vis labiau orientuoja profesinio rengimo centro jaunimo poreikiams tenkinti.

5.3 Mobilusis darbas Marijampolės savivaldybėje vykdomas trijose seniūnijose (iš 10) dėl rezultatyvumo siekio (vykdomas ten kur daugiausia jaunimo ir (ar) lankytojų) siekio ir kokybiškos informacijos apie jaunimą visose Marijampolės seniūnijose stokos. Mobiliam darbui su jaunimu įgyvendinti skirtas per mažas etatų skaičius ir darbo užmokesčio koeficientas nesudaro tinkamų sąlygų surinkti, išlaikyti pastovią ir kompetentingą AJC darbuotojų komandą. Mobilios AJC komandos nepavyksta sudaryti iš skirtingų lyčių darbuotojų, AJC neturi savo transporto ir pakankamai mobiliam darbui reikiamų priemonių.

5.4 Ekspertų nuomone, dėl menko atvirojo darbo su jaunimu paslaugų pasiekiamumo ir nemažos (bet tiksliai nežinomos) dalies jaunimo gyvenančio atokesnėse seniūnijose laiką leidžiančio Marijampolės savivaldybės centre (prie prekybos vietų, parkuose ir t.t.) yra didėjantis poreikis vykdyti atvirąjį darbą už AJC ribų.

5.5 Empiriniame tyrime įvertinus Marijampolėje jaunimui paslaugas teikiančių organizacijų veiklą ir bendradarbiavimo būdus pastebėtina, jog vyrauja fragmentiškumas, kiekviena organizacija veikia pagal atskirus planus, siekia atskirų tikslų. Išsiskiria geresnius veiklos rezultatus rodančios organizacijos, kurių iniciatyva stengiamasi gerinti teikiamų paslaugų kokybę ir plėsti įvairovę. Savivaldybėje vyrauja neformalusis bendradarbiavimas tarp su jaunimu dirbančių organizacijų, tačiau sistemingai nėra žinoma kiek, ir kokią paslaugą jaunimui teikiančių organizacijų yra, nėra sistemingos gerosios praktikos keitimosi tarp organizacijų praktikos.

5.6 Dabartinė jaunimo politikos strategija Marijampolės savivaldybėje orientuota į taktinius žingsnius, daugiausia dėmesio skiriant esamoms veikloms ir jų administravimui, o ne ilgalaikės JP politikos vizijos įgyvendinimui. Reikalingas glaudesnis bendradarbiavimas tarp skirtingų JP dalyvių, siekiant suformuoti bendrą požiūrį į JP ir bendrą viziją dėl kryptingo politikos įgyvendinimo.

5.7 Atsižvelgiant į fokus grupių apklausos metu išsakytus komentarus, darbą su jaunimu vykdančios organizacijos mažai dirba su 19-24 metų jaunimu, beveik nedirba su vyresnio amžiaus jaunimu (25-29 metų), jų poreikiai nėra aiškiai žinomi.

5.8 Jaunimo savanoriškos veiklos ir tarptautinių projektų įgyvendinimas skiriasi kiekvienoje su jaunimu dirbančioje organizacijoje yra fragmentiškas, stokojama aiškios informacijos šioje srityje. Daugeliu atvejų vyrauja pavieniai, tiksliniai projektai, tik keletas su jaunimu dirbančių organizacijų tiek savanorišką, tiek tarptautinę veiklą vykdo nuolat, nuosekliai.

5.9 Galima išskirti Marijampolės savivaldybėje vyraujantį jaunimui reikiamų paslaugų sezoniškumą: paslaugų poreikis iš dalies priklauso nuo švietimo sistemos veiklos, lankytojų srautas aktyvesnis rudens – žiemos mėnesiais, taip pat vasarą. Remiantis respondentų nuomone, šiuo metu aktualiausia papildomai stiprinti jaunimui teikiamų paslaugų prieinamumą (įtraukimą ir įvairovę) vasaros metu, aktualiausia įgyvendinti jaunimo įdarbinimo vasarą priemonės idėjas.

Rekomendacijos

Marijampolės savivaldybei rekomenduotina skirti didesnę dėmesį jaunimo politikos sričiai, sistemingai valdyti duomenis ir jais remiantis subalansuotai gerinti jaunimui skirtas paslaugas atsižvelgiant į gyvenamą vietovę bei amžiaus grupių poreikio skirtumus. Šiuo metu jaunimui skirtos priemonės nepasižymi sisteminiu požiūriu, fragmentuotos, nepakanka išteklių veiklos tęstinumui užtikrinti, koncentruotos į centrinę savivaldybės dalį, orientuotos į neformalų ugdymą bei mokyklinio amžiaus jaunimą, kas užkerta kelią vystyti pažangiai jaunimo politikos vizijai geriau atliepiančiai kintančius jaunimo poreikius:

1 Skirti išteklių surinkti ir įvertinti jaunimo pasiskirstymą ne tik pagal amžių ir gyvenamąją vietą, bet ir užimtumą (kur/kaip leidžia laisvą laiką), teikiamų paslaugų jaunimui prieinamumą (atviras, mobilus darbas, savanoriška veikla/tarnyba) Marijampolės savivaldybės seniūnijose;

2 AJC prie Moksleivių kūrybos centro rekomenduotina stiprinti atviro darbo principais grįstą veiklos formą. Siūlytina išlaikyti šio AJC veiklos tęstinumą ir kuriamą saugią jaunimui aplinką skiriant daugiau išteklių gerinti mobilios darbo paslaugą. Siūloma sudaryti palankesnes sąlygas jaunimo poreikiams tenkinti, šio AJC veiklai taikyti daugiau AJC erdvėms būdingų metodų (pvz. lengvesnis patekimas į patalpas, atskiras įėjimas, veikla neatkartojanti neformalaus švietimo priemonių ir t.t.) bei užtikrinti jaunimo prieinamumo, veiklų įvairovės ir įtraukimo principus;

3 Marijampolės savivaldybėje veikiantiems ir būsimiems AJC ir AJE (rekomenduotina ir kitoms su jaunimu dirbančioms organizacijoms) dėl per stipriai išreikšto organizacijų lokalumo savivaldybėje reikalinga stiprinti atviro darbo principais grįstą jaunuolių pritraukimą, stengiantis pritraukti jaunimą iš toliau nuo organizacijos esančių mikrorajonų ar seniūnijų;

4 Apdorojus surinktus jaunimo duomenis (1 rekomendacija) Marijampolės seniūnijose, įvertinti naujo atviro darbo principus atitinkančio AJC vietą (3 rekomendacija) Marijampolės mieste ir ją sukurti vadovaujantis pažangiais darbo su jaunimu principais: neapsunkintas patekimas į patalpas, jaunimo poreikius tenkinantis organizacijos darbo laikas, neįpareigojanti ir jaunimui saugi aplinka, įvairioms jaunimo amžiaus ir socialinėms grupių poreikiams tenkinti vystoma veiklų įvairovė ir įtraukimas;

5 Siūloma skirti dėmesio ne tik jaunimo savanoriškos veiklos, bet ir savanoriškos tarnybos, dalyvavimo tarptautinėse programose plėtrai. Atsižvelgiant į organizacijų atstovų pateiktus komentarus, organizacijos teikiančios paslaugas savanoriškos veiklos pagrindu, įtraukiančios jaunimą į tarptautines veiklas, pastebi didėjančią šių paslaugų vertę tiek jaunimui (kalbų barjero

peržengimas, savarankiškas sprendimų priėmimas, savęs pažinimas, poreikių išgryninimas ir t.t.) tiek su jaunimu dirbančiai organizacijai (kompetencijų tobulinimas, bendradarbiavimo ir tinklaveikos plėtra skatinanti gerųjų praktikų dalinimąsi, papildomo finansavimo galimybės). Tačiau pirmiausia reikia sistemingai įsivertinti esamą padėtį Marijampolėje, kiek organizacijų yra pajėgios įsitraukti prie šių paslaugų teikimo jaunimui gerinimo, kokių išteklių ir palaikymo reikėtų norint užtikrinti šių paslaugų nuoseklų tobulinimą ir tęstinumą.

6 Rekomenduotina Marijampolės savivaldybės administracijai skirti atskirą finansavimą numatant daugiau etatų ir didesnes darbo užmokesčio ribas atviram ir mobiliam darbui vykdyti. Priimti įrodymais grįstus sprendimus dėl išteklių skyrimo transportui ir priemonėms mobiliam darbui vykdyti;

7 Atsižvelgiant į augantį poreikį Marijampolėje atviro darbo specialistams išeiti į miesto erdves, rekomenduojame atlikti mobilaus darbo (centrinėje savivaldybės dalyje) įsivertinimą ir pagal poreikį parengti („darbo gatvėje“) planą integruojant jį į bendrą strateginį jaunimo politikos dokumentą;

8 Atsižvelgiant į tyrimo metu atskleistus informacijos jaunimui prieinamumo iššūkius Marijampolės savivaldybėje, rekomenduojame suvienodinti skirtingose informavimo platformose (paslaugas teikiančių įstaigų bei savivaldybės interneto svetainėse, socialiniuose tinkluose) pateikiamą informaciją jaunimui. Vykdyti su jaunimu dirbančių organizacijų monitoringą ir besikeičiant situacijai sparčiau atnaujinti aktualią informaciją jaunimui visose (arba vieningoje) informavimo platformoje (centruose/taškuose);

9 Rekomenduojame Marijampolės savivaldybės administracijai inicijuoti Marijampolės savivaldybėje su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimo tinklo kūrimą ir stiprinimą. Taip skatinant tęstinį dalinimąsi gerosios praktikos patirtimi, kartu sprendžiant kylančius jaunimo problematikos klausimus.

10 Atsižvelgiant į vyraujančią su jaunimu dirbančių organizacijų veiksmų fragmentiškumą bei esamuose planavimo dokumentuose strateginio požiūrio į jaunimo politiką stoką rekomenduojame Marijampolės savivaldybei inicijuoti jaunimo politikos strategijos atnaujinimą ir ilgalaikės vizijos sukūrimą įtraukiant suinteresuotąsias šalis: su jaunimu dirbančių organizacijų atstovus - biudžetines ir valstybines organizacijas bei su jaunimu dirbančias NVO, JRT narius, jaunimo atstovus atsižvelgiant į vyraujančius jaunimo poreikių skirtumus pagal amžių, gyvenamąją vietą ir socialinę padėtį.

11 Atsižvelgiant į tyrimo metus pastebėtus kylančius iššūkius ir besiformuojančias gerąsias praktikas Marijampolės savivaldybėje siūlome labiau taikyti paslaugų jaunimui teikimo

delegavimą NVO, socialinio verslo ar pelno siekiančioms organizacijoms, kas išpildytų tiek nacionalinės, tiek ir Marijampolės savivaldybės strateginiuose planuose keliamas idėjas.

Literatūros sąrašas

1. Jaunimo reikalų agentūra (2020). Jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimas 2019 m. Prieiga: <https://jra.lt/uploads/jaunimo-politikos-vertinimas-savivaldybese-2019-m-2-jp-jrk-veikla.pdf>
2. Jaunimo reikalų agentūra (2021). Jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimas 2020 m. Prieiga: <https://jra.lt/uploads/jaunimo-politikos-vertinimas-2020.pdf>
3. Jaunimo reikalų agentūra (2022). Jaunimo politikos įgyvendinimo apžvalga 2021 m. Prieiga: <https://jra.lt/uploads/jaunimo-politikos-igyvendinimo-apzvalga-2021.pdf>
4. Jaunimo reikalų agentūra (2023). Jaunimo politikos įgyvendinimas savivaldybėse. <https://jra.lt/dirbantiems/suzinok-daugiau/jaunimo-politika/jaunimo-politika-savivaldybese/jaunimo-politikos-igyvendinimas-savivaldybese>
5. Jaunimo reikalų agentūra (2023). Jaunimo politikos įgyvendinimo apžvalga 2022 m. Prieiga: <https://jra.lt/uploads/jaunimo-politikos-igyvendinimo-apzvalga-2022.pdf>
6. Jaunimo reikalų agentūra. Atvirasis darbas su jaunimu: Atvirųjų jaunimo centrų ir atvirųjų jaunimo erdvių sąrašas. Prieiga: <https://jra.lt/dirbantiems/suzinok-daugiau/darbo-su-jaunimu-formos/atvirasis-darbas-su-jaunimu> [žiūrėta 2023-09-26]
7. Jaunimo reikalų agentūra. Jaunimo informavimas ir konsultavimas. Prieiga: <https://jra.lt/jaunimui/suzinok-daugiau/jaunimo-igalinimas-ir-informavimas/jaunimo-informavimas-ir-konsultavimas> [žiūrėta 2023-10-16]
8. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas. Prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.223790/asr>
9. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023 m. liepos 17 d. įsakymas Nr. A1-469 „Dėl Nacionalinės jaunimo politikos 2023–2027 metų veiksmų plano patvirtinimo“. Prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/50839d5024d911eea0b6cad9848a9596?jfwid=v974oxpol>
10. Marijampolės savivaldybė. Atviri jaunimo centrai ir erdvės. Prieiga: <https://www.marijampole.lt/jaunimas/atviri-jaunimo-centrai-ir-erdves/832> [žiūrėta 2023-09-26]
11. Marijampolės savivaldybės administracija (2019-12-31). 2019 metų IV ketvirčio jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėje veiklos ataskaita

12. Marijampolės savivaldybės administracija (2021-01-08). 2020 metų IV ketvirčio (metinė) jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėje veiklos ataskaita
13. Marijampolės savivaldybės administracija (2022). Jaunimo pasiskirstymas pagal seniūnijas 2020-2022 m.
14. Marijampolės savivaldybės administracija (2022). Marijampolės savivaldybės 2021 metų švietimo būklės ir pažangos ataskaita. Prieiga: <https://www.marijampole.lt/doclib/sowbhbnno9q2t5swk59cfrmrwzujnxtv>
15. Marijampolės savivaldybės administracija (2022-01-07). 2021 metų jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėje veiklos ataskaita
16. Marijampolės savivaldybės administracija (2023). 2023 metais Marijampolės savivaldybei rekomenduojamos įgyvendinti jaunimo politikos sritys, užduotys ir rezultatų vertinimo kriterijai (Rekomendacijos)
17. Marijampolės savivaldybės administracija (2023-01-09). 2022 metų jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėje veiklos ataskaita.
18. Marijampolės savivaldybės tarybos 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. 1-335 „Dėl Marijampolės savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo 2023-2026 metų programos“. Prieiga: <https://teisineinformacija.lt/marijampole/document/62575?fbclid=IwAR1yAdzW0i1fzjiCorU18gRXSNCxulaNcHLqXUzdCo7IMUeSSOChdDZQsWo>
19. Marijampolės savivaldybės tarybos 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. 1-318 „Dėl Marijampolės savivaldybės 2023–2025 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ <https://teisineinformacija.lt/marijampole/document/62589>
20. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (2020). Aukštųjų mokyklų studentų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimas ir prevencija 2020 m. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento vykdyto tyrimo rezultatų analizė. Prieiga: <https://ntakd.lrv.lt/uploads/ntakd/documents/files/PREVENCIJA/studentai.pdf>
21. Valstybės duomenų agentūra (2023). Bendrieji švietimo rodikliai: Mokyklinio amžiaus vaikai, nesimokantys mokykloje. Prieiga: [https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=c51dd37e-17ff-4e3c-adc8-d83ea85b21e8#/#/](https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=c51dd37e-17ff-4e3c-adc8-d83ea85b21e8#/)
22. Valstybės duomenų agentūra (2023). Gyventojų užimtumas ir nedarbas: Užimtumo lygis. Prieiga: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=db3213c0-3181-4e2d-ab06-2c19bb7a6bf2#/#/](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=db3213c0-3181-4e2d-ab06-2c19bb7a6bf2#/)

23. Valstybės duomenų agentūra (2023). Jaunimo (14–29 metų amžiaus) skaičius mieste ir kaime. Marijampolės savivaldybė. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=0afaaea1-bef9-42ac-9709-5a6c1cd074fa#/>
24. Valstybės duomenų agentūra (2023). Mirusiųjų skaičius pagal mirties priežastis. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=a721ae58-8d16-4242-a446-329529744046#/>
25. Valstybės duomenų agentūra (2023). Nedirbantis, nesimokantis ir mokymuose nedalyvaujantis jaunimas. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=110b0a03-3a70-42ad-ae09-65b5b0a81ff7#/>
26. Valstybės duomenų agentūra (2023). Nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų skaičius. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=efef7447-94ba-4923-a520-04461bbcdc47#/>
27. Valstybės duomenų agentūra (2023). Sergančių 14–29 metų amžiaus asmenų skaičius: Psichikos ir elgesio sutrikimai. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=6abe02b0-6cdd-4a45-8513-e6a7be8c6028#/>
28. Valstybės duomenų agentūra (2023). Skurdo rizikos lygis iki socialinių išmokų. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=b60002f0-c595-458a-9b65-94c29eaa29e6#/>
29. Valstybės duomenų agentūra (2023). Tarptautinė migracija. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=bbf4277f-f4da-4ac4-baa6-9407f23935f5#/>
30. Valstybės duomenų agentūra (2023). Vaikai, pristatyti į policijos įstaigas. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=efef7447-94ba-4923-a520-04461bbcdc47#/>
31. Valstybės duomenų agentūra (2023). Vaikai, užregistruoti piktnaudžiaujantys alkoholiu, narkotinėmis, toksinėmis medžiagomis, metų pabaigoje. Prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=6abe02b0-6cdd-4a45-8513-e6a7be8c6028#/>
32. VšĮ Lispera. Apie mus. <https://www.mokyklalispera.lt/apie-mus/musu-paslaugos/> [žiūrėta 2023-09-26]

Priedai

Atstovaujama grupė	Imtis	Žymėjimas
Savivaldybės administracija	2	SA1, SA2;
JRT atstovai :	5	JRT1, JRT2 ir t.t.
Su jaunu dirbančių organizacijų atstovai	Dalyvavo 17, nuomonę išsakė 9.	JD1, JD2 ir t.t.
Viso	24	

**X priedas. SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO 04 PROGRAMOS 04.03.01. UŽDAVINIO, PRIEMONIŲ VERTINIMO
KRITERIJŲ, SIEKIAMŲ REIKŠMIŲ, ASIGNAVIMŲ SUVESTINĖ (tūkst. Eur)**

Kodas	Pavadinimas	SP lėšos	2023-ųjų metų asignavimų planas	Numatomi 2024- ųjų metų asignavimai	Numatomi 2025-ųjų metų asignavimai	Efekto /Rezultato /Produkto /Proceso ir indėlio				
						Rodiklis	Mato vnt.	Planas		
								2023	2024	2025
04.	Kultūros, sporto ir jaunimo programa		11 091,4	5 649,4	7 652,6	Apsilankymų kultūros, sporto ir jaunimo erdvėse, renginiuose, projektinėse veiklose skaičius, tenkantis vienam savivaldybės gyventojui	proc.	2,60	2,80	2,90
04.03.	Užtikrinti jaunimui skirtų paslaugų prieinamumą ir kokybę bei vykdyti Savivaldybei teisės aktais priskirtas valstybines funkcijas		114,5	71,5	73,5	savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo programos finansuotuose projektuose dalyvavusių jaunų asmenų skaičiaus santykis su vidutiniu metiniu savivaldybės jaunų žmonių skaičiumi	proc.	7,00	7,00	7,00
04.03.01.	Teikti jaunimui skirtas paslaugas bei plėtoti galimybių jaunimui tinklą		96,5	53,5	55,5	Projektuose dalyvaujančių jaunų asmenų skaičius	asm.	1 350,00	1 400,00	1 400,00
			0,0	0,0	0,0	Jaunimo savanoriškos veiklos modelio savanorius priimančių organizacijų programose dalyvavusių savanorių skaičius	asm.	35,00	40,00	40,00
			0,0	0,0	0,0	Atvirųjų jaunimo centrų lankytojų skaičius	asm.	900,00	900,00	900,00
			0,0	0,0	0,0	Projektus vykdančių jaunų asmenų skaičius	asm.	140,00	140,00	140,00
			0,0	0,0	0,0	Mobiliojo darbo komandos išvykų, skirtų mobiliam darbui vykdyti skaičius	vnt.	10,00	12,00	12,00
04.03.01.01.	Marijampolės savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo programos projektų finansavimas	SB	11,0	12,0	13,0	Pagal Marijampolės savivaldybės jaunimo politikos programą finansuotų projektų skaičius	vnt.	11,00	12,00	13,00
04.03.01.02.	Marijampolės jaunimo organizacijų tarybos „Apskritas stalas“ programos finansavimas	SB	4,0	4,0	4,0	Projektų dalyvių nuo 14-29 m. skaičius	asm.	110,00	120,00	125,00
			0,0	0,0	0,0	Suorganizuotų renginių (konferencijų, seminarų, mokymų ir pan.) skaičius	vnt.	10,00	12,00	14,00
04.03.01.03.	Marijampolės savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veiklos rėmimas, institucijų ir jaunimo bendradarbiavimo skatinimas, savanoriškos veiklos modelio įgyvendinimas	SB	28,5	29,5	29,5	Organizuotų Marijampolės jaunimo reikalų tarybos posėdžių skaičius	vnt.	4,00	4,00	4,00
			0,0	0,0	0,0	Finansuotų jaunimo iniciatyvų projektų (institucijų ir jaunimo bendradarbiavimo skatinimui) skaičius	vnt.	4,00	4,00	4,00
			0,0	0,0	0,0	Savanoriškos veiklos modelyje dalyvaujančių įstaigų skaičius	vnt.	5,00	5,00	5,00
04.03.01.04.	Atvirųjų jaunimo centrų ir Atvirųjų jaunimo erdvių veiklos programų finansavimas	SB	8,0	8,0	9,0	Finansuotų Atvirųjų jaunimo centrų ir Atvirųjų jaunimo erdvių programų skaičius	vnt.	3,00	3,00	3,00
04.03.01.05.	Projekto "Marijampolė - Lietuvos jaunimo sostinė 2023" įgyvendinimas		45,0	0,0	0,0	Įgyvendintų projektų skaičius	vnt.	1,00	0,00	0,00
		SB	15,0	0,0	0,0					